

१ अर्ज, अर्हता, सर्वसाधारण पात्रता, वयोमर्यादा, इत्यादी

१.१ अर्ज :-

- १.१.१ भरावयाच्या पदाकरिता शासनाकडून प्राप्त होणा-या मागणीपत्राच्या आधारे आयोगाकडून आयोगाच्या वेबसाईटवर व राज्यातील विविध प्रमुख वृत्तपत्रांमध्ये जाहिरात विज्ञापित केली जाते. सदर जाहिरातीमध्ये पदांचा तपशील, भरावयाची एकूण पदसंख्या, मागासवर्गीय, महिला, अपंग, माजी सैनिक, खेळाडू यांच्याकरिता आरक्षित पदे, वयोमर्यादा, अर्हता, परीक्षेचा दिनांक, इत्यादी तपशील दिलेला असतो. आयोगाच्या वेबसाईटवरील जाहिरात अधिकृत समजण्यात येते.
- १.१.२ आयोगाने जाहिरात विज्ञापित केल्यानंतर संबंधित परीक्षेकरिता अर्ज करणे आवश्यक आहे. प्रत्येक परीक्षेकरिता स्वतंत्र अर्ज करावा. तथापि, प्रत्येक वेळी नव्याने नोंदणी करण्याची आवश्यकता नाही.
- १.१.३ अर्ज स्वीकारण्यासाठी विहित केलेल्या दिनांक व वेळेनंतर प्राप्त झालेले अर्ज कोणत्याही कारणास्तव विचारात घेतले जाणार नाहीत. तसेच इतर कोणत्याही मार्गाने अर्ज आयोगाकडे पाठविल्यास असे अर्ज स्वीकारण्यात येणार नाहीत व त्याबद्दल आयोग जबाबदार असणार नाही.
- १.१.४ महाराष्ट्र शासन / केंद्र शासन / स्थानिक संस्था आणि इतर सेवेत असलेल्या उमेदवारांनी विहित नमुन्यातील अर्ज ऑनलाईन पद्धतीने सादर करावा. त्याच वेळी त्यांनी ज्या पदासाठी अर्ज केला असेल त्या पदाचे / परीक्षेचे नांव, जाहिरातीचा संदर्भ व अर्ज स्वीकारण्यासाठी आयोगाने विहित केलेला अंतिम दिनांक इत्यादी तपशील आपल्या विभाग / कार्यालय प्रमुखांना कळवावा आणि आपला अर्ज विचारात घेतला जाण्यास कोणताही आक्षेप असल्यास अर्ज स्वीकारण्याच्या अखेरच्या दिनांकापासून ३० दिवसांच्या आत तसे आयोगास परस्पर कळविण्याची विनंती आपल्या विभाग / कार्यालय प्रमुखांना करावी. अर्ज विचारात घेतला जाण्यास हरकत नसल्यास आयोगास तसे कळविण्याची आवश्यकता नाही, हे ही त्यांना कळवावे.
- १.१.५ लागू असलेल्या सेवा शर्तीनुसार स्वतःच्या विभाग / कार्यालय प्रमुखांमार्फत अर्ज पाठविणे आवश्यक असणा-या उमेदवारांनी ऑनलाईन पद्धतीने विहित कालावधीत अर्ज सादर केल्यास त्यांच्या अर्जाचा तात्पुरता विचार केला जाईल. विहित मुदतीनंतर अथवा इतर पद्धतीने आलेला अर्ज कार्यालय / विभाग प्रमुखामार्फत पाठविला असला, तरी कोणत्याही परिस्थितीत विचारात घेतला जाणार नाही.
- १.१.६ विहित शुल्कासह अर्ज सादर केल्यानंतर त्यामध्ये बदल करण्याबाबत करण्यात आलेली विनंती कोणत्याही परिस्थितीत विचारात घेतली जाणार नाही.
- १.१.७ **मदत** : उमेदवारांच्या सोयीकरिता संग्राम केंद्र / सीएससी (नागरिक सेवा केंद्र) येथे सुविधा उपलब्ध आहे. सदर केंद्राची मदत उमेदवारांना घेता येईल. अशा केंद्राची यादी www.mahaonline.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध आहे. या केंद्रावर उमेदवाराला ऑनलाईन अर्ज भरणे, उमेदवाराचे छायाचित्र व स्वाक्षरी स्कॅन करून अपलोड करणे याकरिता मदत करण्यात येईल. या सर्व सुविधेकरीता उमेदवाराला प्रत्येक परीक्षा / भरतीसाठी आयोगास अदा करावयाच्या शुल्काव्यतिरिक्त विहित रक्कम संबंधित केंद्रामध्ये अदा करावी लागेल.
- १.१.८ विहित पद्धतीने दोन्ही टप्प्यांतील अर्ज सादर करण्याची संपूर्ण कार्यवाही आयोगाने विहित केलेल्या कालावधीतच पूर्ण करणे आवश्यक आहे.
- १.१.९ ऑनलाईन पद्धतीने अर्ज सादर करणा-या उमेदवारांना अर्जाची प्रत अथवा कोणत्याही प्रकारची कागदपत्रे अथवा ऑनलाईन अर्जातच असलेल्या शपथपत्रा व्यतिरिक्त कोणतेही वेगळे शपथपत्र/एॅफिडेव्हिट आयोगाकडे पाठविण्याची आवश्यकता नाही.
- १.१.१० अर्ज रद्द करण्याबाबतच्या सूचना -
  - (१) उमेदवारांच्या प्रोफाइलमध्ये ज्या अर्जांच्या Status मध्ये Paid असा संदेश येत असेल असे अर्ज, अर्ज स्वीकारण्याच्या विहित मुदतीमध्ये म्हणजे अर्ज स्वीकारण्याच्या अंतिम दिनांकापूर्वी रद्द करता येतील.
  - (२) एकदा रद्द करण्यात आलेला अर्ज कोणत्याही परिस्थितीत पुनर्जिवित केला जाणार नाही.
  - (३) अर्ज रद्द करण्याबाबतची संपूर्ण जबाबदारी संबंधित उमेदवाराची राहिल. अशा प्रकरणी आयोगाकडे करण्यात आलेल्या कोणत्याही तक्रारीची / विनंतीची दखल घेतली जाणार नाही.
  - (४) एखादा अर्ज रद्द करून पुन्हा नवीन अर्ज करण्याकरिता विहित परीक्षा शुल्काचा पुनः भरणे आवश्यक राहिल.
  - (५) अर्ज रद्द करण्यासाठी Cancel Application वर क्लीक करावे. Cancel Application वर क्लीक केल्यानंतर पुन्हा एकदा विचारणा केली जाईल. OK बटनावर क्लीक केल्यानंतर अर्ज रद्द करण्याची प्रक्रिया पूर्ण होईल.

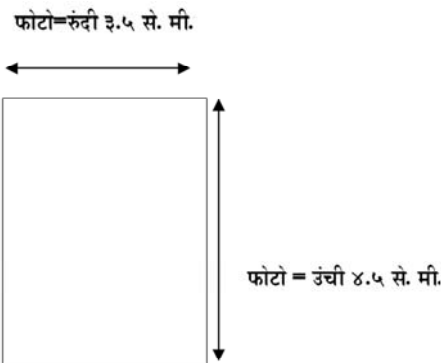
१.२ ऑनलाईन पद्धतीने स्वतःची माहिती नोंदविण्याची व अर्ज करण्याची पद्धत :

- १.२.१ आयोगामार्फत घेण्यात येणा-या सर्व परीक्षा / भरतीसाठी अर्ज फक्त ऑनलाईन पद्धतीने स्वीकारण्यात येतील. पात्र उमेदवाराला वेब-बेस्ड ऑनलाईन अर्ज www.mahaonline.gov.in या वेबसाईटद्वारे सादर करणे आवश्यक राहिल.
- १.२.२ ऑनलाईन पद्धतीने अर्ज सादर करण्याच्या सविस्तर सूचना आयोगाच्या www.mahaonline.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध आहेत.
- १.२.३ ऑनलाईन पद्धतीने अर्ज सादर करताना उमेदवाराला खालीलप्रमाणे टप्प्याटप्प्याने कार्यवाही करावी लागेल :-
  - १.२.३.१ **जाहिरातीची माहिती (Advertisement)**: आयोगाने जाहिरातीद्वारे प्रसिध्द केलेल्या सर्व परीक्षा/पदाबाबतची माहिती या ठिकाणी उपलब्ध होईल. त्यानुसार ज्या पदाची अर्हता आपण पूर्ण करीत असाल त्या पदाच्या अर्हतेच्या दृष्टीने आपल्या माहितीची नोंदणी करू शकता. ही माहिती आपल्या स्वतःच्या Login व पासवर्डद्वारे वापरू शकता.
  - १.२.३.२ **नोंदणी** :-अर्जदाराच्या प्रोफाइलची पहिल्या वेळी नोंद करण्यासाठीच्या सूचना- www.mahaonline.gov.in या वेबसाईटवर प्रोफाइलमध्ये माहितीची नोंद करण्यापूर्वी नोंदणी करावी लागेल. त्यासाठी वापरकर्त्याने माहिती दाखल करण्याकरता येथे क्लिक करा वर क्लिक केल्यानंतर यंत्रणा लॉग इन पृष्ठ प्रदर्शित करेल. नवीन खाते (वापरकर्त्याचे नाव आणि पासवर्ड) निर्माण करण्यासाठी, या सेवेचा पहिल्या वेळी वापर करणा-या वापरकर्त्याला Register या पर्यायावर क्लिक करावे लागेल. वापरकर्त्याला पहिल्या भागात नमूद केलेल्या सूचनांचे पालन करावे लागेल.)
    - १] सर्वसाधारण वापरकर्ता जाहिरातीच्या उजवीकडे असलेल्या अर्ज करण्यासाठी येथे क्लिक करा. यंत्रणा वापरकर्त्याचे नाव आणि पासवर्डची विचारणा करेल.

- २] यशस्वीरित्या लॉग इन झाल्यानंतर यंत्रणा वैधता तपासेल, वापरकर्ता निकष पूर्ण करीत असल्यास वापरकर्त्याला अर्ज भरता येईल.
- ३] जाहिरातीमध्ये नमूद केलेले निकष वापरकर्ता पूर्ण करीत नसल्यास माहिती संग्रहित होऊ शकत नाही असा संदेश यंत्रणा प्रदर्शित करेल. वापरकर्ता आवेदन अर्जात स्वतःचे छायाचित्र, स्वाक्षरी, संपूर्ण नांव, वर्गवारी, दूरध्वनी क्रमांक, ई.मेल आय.डी. शैक्षणिक अर्हता इत्यादी सर्व तपशिलांची नोंद करेल आणि Submit वर क्लिक करेल. अर्ज यशस्वीरित्या सादर झाल्यानंतर तुमचा अर्ज यशस्वीरित्या जतन झाला असा संदेश यंत्रणा प्रदर्शित करेल.
- ४] रक्कम भरा या पर्यायावर क्लिक करून अर्जदाराला क्रेडिट कार्ड/डेबिट कार्ड/ नेट बँकिंग (35+ बँका) द्वारे भरणा करता येईल. अथवा अर्जदार ऑनलाईन अर्ज सादर करून भारतीय स्टेट बँकेमध्ये चलनाद्वारे, संग्राम केंद्र / सीएससी (नागरिक सेवा केंद्र) येथे शुल्काचा भरणा करण्याचा पर्याय स्वीकारू शकेल. www.mahaonline.gov.in येथे संग्राम केंद्र (ग्रामपंचायतीमध्ये) आणि सीएससी ची सूची उपलब्ध आहे.
- ५] परीक्षा शुल्काचा भरणा करण्याकरिता उमेदवारांनी खाली नमूद केलेल्या पद्धतींचा अवलंब करावा :-
  - (१) शुल्क भरण्याकरिता मुख्य पृष्ठाच्या डाव्या भागावरील माझे खाते या लिंक वर क्लिक करावे.
  - (२) “माझे खाते ” या लिंक वर क्लिक केल्यानंतर उमेदवाराने अर्ज केलेल्या पदांची यादी शुल्क भरल्याच्या / न भरल्याच्या नोंदीसह दिसेल. ज्या पदासमोर ‘ Unpaid ’ असे लिहिलेले असेल, त्या ठिकाणी ‘Pay Now’ अशी लिंक उपलब्ध असेल.
  - (३) “ Pay Now ” या लिंक वर क्लिक केल्यानंतर 3 पर्याय उपलब्ध होतील. 1. ऑनलाईन पेमेंट 2. नागरी सुविधा केंद्र 3. चलानद्वारे
  - (४) उमेदवार क्रेडिट कार्ड, डेबिट कार्ड अथवा नेटबँकिंगच्या सहाय्याने ऑनलाईन पेमेंट करू शकतील.
  - (५) नागरी सुविधा केंद्र हा पर्याय निवडल्यास, उपलब्ध होणा-या पावतीची प्रत घेऊन नागरी सुविधा केंद्र अथवा संग्राम केंद्रात जाऊन शुल्काचा भरणा केला जाऊ शकतो. उपरोक्त कार्यवाही अर्ज सादर करण्याच्या अंतिम दिनांकापूर्वी पूर्ण करणे आवश्यक राहिल.
  - (६) उमेदवाराने चलनाद्वारे हा पर्याय निवडल्यास, उपलब्ध होणा-या चलनाची प्रत घेऊन भारतीय स्टेट बँकेच्या कोणत्याही शाखेत, बँकेच्या कार्यालयीन वेळेत शुल्काचा भरणा केला जाऊ शकतो.
  - (७) ज्या उमेदवारांना भारतीय स्टेट बँकेमध्ये चलनाद्वारे शुल्क भरावयाचे आहे असे उमेदवार अर्ज सादर केल्याच्या दोन तासांनंतर अथवा शेवटच्या दिवशी अर्ज सादर करणा-या उमेदवारांनी त्यापुढील कामकाजाच्या दिवशी बँकेच्या कार्यालयीन वेळेत परीक्षा शुल्क भरणे आवश्यक आहे.
  - (८) परीक्षा शुल्काचा भरणा केल्यानंतर - उमेदवाराला परीक्षा केंद्राची निवड करणे आवश्यक आहे. त्याकरिता माझे खाते मधील आवश्यक पदाची निवड करावी. त्यानंतर केंद्र निवडा या पर्यायावर क्लिक करावे. सदर पर्यायांतर्गत निवडलेल्या केंद्राची क्षमता दर्शविली जाईल. जर केंद्राच्या क्षमतेइतक्या उमेदवारांचे अर्ज तत्पूर्वी प्राप्त झाले असतील, तर सदर केंद्र उपलब्ध नसून, दुसरे केंद्र निवडावे, असा संदेश प्राप्त होईल. केंद्राची निवड केल्यानंतर सेव्ह बटनावर क्लिक केल्यास केंद्र निवडीची व अर्ज भरण्याची प्रक्रिया पूर्ण होईल.
  - (९) जे उमेदवार भारतीय स्टेट बँकेमध्ये चलनाद्वारे शुल्काचा भरणा करतील, असे उमेदवार शुल्क भरल्याच्या दिनांकाच्या दुस-या दिवशी केंद्र निवडिची प्रक्रिया करू शकतील. जर हा दुसरा दिवस कार्यालयीन सुट्टी अथवा रविवारचा असेल तर उमेदवार सदर कार्यावाही त्यानंतर लगेच येणा-या पुढील कार्यालयीन कामकाजाच्या दिवशी करू शकतील.

१.२.३.३ फोटो व स्वाक्षरी अपलोड करणे : अर्ज सादर करताना उमेदवाराजवळ स्वतःचा फोटो (रुंदी ३.५से.मी x उंची ४.५ से.मी) व स्वतःचा ईमेल आयडी असणे आवश्यक आहे. नोंदणीची प्रक्रिया झाल्यानंतर व स्वतःच्या युजर आय.डी व पासवर्डद्वारे प्रवेश केल्यानंतर खालीलप्रमाणे स्वतःचा विहित आकारातील फोटो व स्वाक्षरी स्कॅन करून अपलोड करावेत :-

- (१) एका पांढ-या स्वच्छ कागदावर विहित आकाराचा फोटो चिकटवावा. तसेच विहित आकारामध्ये काळया शाईच्या पेनने चौकोनात स्वाक्षरी करावी. फोटोवर स्वाक्षरी करू नये अथवा फोटो साक्षांकित (Attested) करू नये. वरील सूचनांनुसार फोटो कागदावर व्यवस्थित चिकटवावा, स्टॅंपल अथवा पिनिंग करू नये. फक्त फोटो स्कॅनरवर ठेवून थेट स्कॅन करता येईल.
- (२) फोटोचा आकार खालीलप्रमाणे असणे गरजेचे आहे :-

- (३) छायाचित्र अर्जाच्या दिनांकाच्या सहा महिन्यांहून आधी काढलेले नसावे आणि ते मुलाखतीच्या वेळी उमेदवाराच्या रुपाशी जुळणारे असावे.
- (४) उमेदवाराने स्वतः स्वाक्षरी करणे आवश्यक आहे. अन्य कोणत्याही व्यक्तीने स्वाक्षरी केल्यास ती ग्राह्य धरण्यात येणार नाही. स्वाक्षरी संपूर्ण असावी. आद्याक्षरे असू नयेत. तसेच Capital Letters मधील स्वाक्षरीस परवानगी नाही.
- (५) वरीलप्रमाणे विहित आकारातील फक्त फोटो व स्वाक्षरी वेगवेगळी स्कॅन करावी. संपूर्ण पृष्ठ अथवा फोटो व स्वाक्षरी एकत्रित स्कॅन करू नये.
- (६) फोटो व स्वाक्षरीची प्रत्येकाची संपूर्ण इमेज स्कॅन करून jpg फॉर्मेट मध्ये संगणकावर वेगवेगळ्या फाईल्समध्ये स्वतंत्रपणे जतन (Save) करावी. फोटो, तसेच स्वाक्षरीची इमेज प्रत्येकी ५० Kb पेक्षा जास्त असता कामा नये. यापेक्षा जास्त क्षमतेची इमेज प्रणालीवर स्वीकारली जात नाही. इमेजची साईज ५० Kb पेक्षा जास्त असल्यास स्कॅनरचे dpi resolution, no. of colours, etc. द्वारे स्कॅनिंगच्या वेळी Setting Adjust करावे.
- (७) स्कॅन करून अपलोड केलेली स्वाक्षरी, प्रवेशपत्र / हजेरीपट व तत्सम कारणासाठी वापरण्यात येईल. परीक्षेच्या वेळी अथवा मुलाखत/शारीरिक चाचणीच्या वेळी अथवा अन्य कोणत्याही वेळी अर्ज भरताना केलेली स्वाक्षरी व फोटो न जुळल्यास उमेदवारास अपात्र ठरविण्यात येईल, अथवा अन्य कायदेशीर कारवाई करण्यात येईल.

१.३ अर्ज भरण्याकरिता महत्वाच्या सूचना :-

१.३.१ उमेदवारांना इशारा :- अर्जात हेतुपुरस्सर खोटी माहिती देणे किंवा खरी माहिती दडवून ठेवणे किंवा त्यात बदल करणे किंवा पाठविलेल्या दाखल्याच्या प्रतीतील नोंदीत अनधिकृतपणे खाडाखोड करणे किंवा खाडाखोड केलेले वा बनावट दाखले सादर करणे, आयोगाने वेळोवेळी दिलेल्या सूचनांचे पालन न करणे, परीक्षा कक्षातील गैरवर्तन, परीक्षेच्या वेळी नककल करणे, वशिला लावण्याचा प्रयत्न करणे यासारखे अथवा परीक्षा कक्षाच्या बाहेर अथवा परीक्षेनंतरही तसेच अन्य कोणतेही गैरप्रकार करणा-या उमेदवारांना गुण कमी करणे, विशिष्ट किंवा सर्व परीक्षांना वा निवडींना अनर्ह ठरविणे, काळ्या यादीत समाविष्ट करणे व प्रतिरोधीत करणे (Debar) यापैकी प्रकरणपरत्वे योग्य त्या शिक्षा करण्याचा तसेच प्रचलित कायदा व नियमाच्या अनुषंगाने योग्य ती कारवाई करण्याचे अधिकार आयोगाला असतील आणि उमेदवार शासकीय सेवेत असेल तर त्याला विभाग प्रमुखाकडून/शासनाकडून शासकीय सेवेतून बडतर्फ केले जाण्याची शक्यता आहे. तसेच विहित केलेल्या अर्हतेच्या अटी पूर्ण न करणारा अथवा गैरवर्तणूक करणारा उमेदवार कोणत्याही टप्प्यावर निवड होण्यास अपात्र ठरेल आणि/किंवा इतर योग्य अशा शिक्षेला पात्र ठरेल.

१.३.२ परीक्षेतील गैरप्रकार करणा-यांना इशारा - आयोगातर्फे घेण्यात येणा-या प्रस्तुत परीक्षेत अथवा परीक्षेनंतरही कोणत्याही प्रकारचा गैरप्रकार करणे जसे प्रश्नपत्रिका फोडणे, बनावट प्रश्नपत्रिकांची विक्री करणे अथवा परीक्षेत अनधिकृत साहित्याआधारे नककल करणे, दुसऱ्या उमेदवारांकडून मदत घेणे इत्यादी, दुसऱ्या उमेदवारास मदत करणे अथवा कोणत्याही प्रकारे आपली ओळख पटेल अशी कृती करणे, तसा प्रयत्न करणार्या उमेदवारांवर तसेच उमेदवार नसलेल्या पण गैरप्रकार करणा-या व्यक्तीवर महाराष्ट्र प्रिव्हिन्शन ऑफ मालप्रॅक्टिसेस ऍट युनिव्हर्सिटी, बोर्ड ऑफ अदर स्पेसिफाईड एक्झामिनेशन्स ऍक्ट, १९८२ खाली आणि प्रचलित कायदा व नियमानुसार कारवाई करण्यात येईल. याव्यतिरिक्त संबंधित व्यक्तीस सादर परीक्षेसाठी अथवा आयोगामार्फत घेण्यात येणार्या सर्व परीक्षा वा निवडीसाठी कायमस्वरूपी प्रतिरोधित (Debar) सुध्दा करण्यात येईल, याचीही नोंद घ्यावी. उमेदवार शासन सेवेत असेल तर त्याला विभाग प्रमुखाकडून/शासनाकडून शासकीय सेवेतून बडतर्फ केले जाण्याची शक्यता आहे.

१.३.३ सर्वसाधारण सूचना

- (१) उमेदवाराने अर्ज स्वतः भरावा.
- (२) अर्ज मराठी व इंग्रजीमध्ये उपलब्ध करून देण्यात आला असला, तरी संगणक प्रक्रियेकरिता अर्ज इंग्रजीमध्ये भरणे आवश्यक आहे. अर्जातील संपूर्ण माहिती CAPITAL LETTERS मध्ये भरावी. संक्षिप्तपणे (Abbreviations) वा अद्याक्षरे (Initials) न देता संपूर्ण नांव व संपूर्ण पत्ता नमूद करावा. नावाच्या / पत्त्याच्या दोन भागांमध्ये एका स्पेसने जागा सोडावी.
- (३) महिला उमेदवारांनी पूर्वाश्रमीच्या नांवाने (By Birth) अर्ज करणे आवश्यक आहे.
- (४) वय, शैक्षणिक अर्हता, मागासवर्गीय तसेच क्रिमीलेअर, अपंग, महिला, माजी सैनिक, खेळाडू, अनुभव, पात्रता इत्यादी संदर्भात न चुकता स्पष्टपणे / निर्विवादपणे दावा करणे आवश्यक आहे. अर्जातील संबंधित रकान्यात स्पष्टपणे दावा केला नसल्यास संबंधित दाव्याचा विचार केला जाणार नाही.
- (५) एस.एस.सी. / मॅट्रिक्युलेशन अथवा तत्सम प्रमाणपत्रावरील नावाप्रमाणे अर्ज भरावेत. त्यानंतर नांव बदलले असल्यास अथवा प्रमाणपत्रातील नावांत कोणत्याही प्रकारचा बदल झाला असल्यास, त्यासंबंधीच्या बदलासंदर्भातील राजपत्राची प्रत मुलाखतीच्या वेळी सादर करावी.
- (६) एस.एस.सी./मॅट्रिक्युलेशन अथवा तत्सम प्रमाणपत्रावरील जन्मदिनांकानुसार अर्जामध्ये जन्मदिनांक निवडावा. स्त्री / पुरुष संदर्भात संबंधित पर्याय निवडावा. तसेच, अमागास, मागास, क्रिमी लेअर, अपंग, माजी सैनिक, खेळाडू, इत्यादी संदर्भात लागू असलेली माहिती निवडावी.
- (७) शैक्षणिक अर्हतेसंदर्भात आवश्यक माहिती दिलेल्या क्रमाने नमूद करावी. संबंधित परीक्षेच्या गुणपत्रकावरील दिनांक हा शैक्षणिक अर्हता धारण केल्याचा दिनांक मानण्यात येईल व त्याच्या आधारे उमेदवाराची पात्रता ठरविण्यात येईल.
- (८) पत्रव्यवहाराचा स्वतःचा पत्ता इंग्रजीमध्ये लिहावा. व्यावसायिक मार्गदर्शन केंद्र, स्वयं अध्ययन मार्गदर्शन केंद्र / वर्ग अथवा तत्सम स्वरूपाच्या कोणत्याही मार्गदर्शक केंद्राचा / संस्थेचा पत्ता पत्रव्यवहारासाठी देऊ नये.
- (९) ऑनलाईन पद्धतीने सादर केलेल्या अर्जामधील सर्व माहितीची सत्यता तपासण्यासाठी आवश्यक कागदपत्रांचा पुरावा मुलाखतीच्या वेळी सादर करणे आवश्यक राहिल. मुलाखतीपूर्वी अथवा त्यानंतर अन्य कोणत्याही टप्प्यावर कागदपत्रांची पडताळणी करण्यात येईल.
- (१०) अर्जामध्ये केलेला दावा व मुलाखतीच्या वेळी सादर केलेल्या सारांशपत्रातील अथवा सादर केलेल्या कागदपत्रांतील दावा यामध्ये फरक आढळून आल्यास अर्जामधील माहिती खोटी समजण्यात येईल. अर्जामधील माहिती संदर्भातील कागदपत्री पुरावे सादर करू न शकल्यास उमेदवारी रद्द होऊ शकते व या अनुषंगाने सादर सूचनांमधील परिच्छेद क्रमांक २.३.६ अन्वये कारवाई होऊ शकते.

- (११) संबंधित पदाच्या/परीक्षेच्या जाहिरात/अधिसूचनेमध्ये दिलेल्या सर्व सूचनांचे काळजीपूर्वक अवलोकन करूनच अर्ज सादर करावा. अर्जांमध्ये दिलेल्या माहितीच्या आधारेच पात्रता आजमावली जाईल व त्याच्या आधारे निवड प्रक्रिया पूर्ण होईल.
- (१२) संपूर्ण भरून आयोगास सादर करण्यात आलेल्या अर्जांचे Status उमेदवाराला स्वतःच्या User ID व Password द्वारे Transaction History येथे कायमस्वरूपी उपलब्ध होईल व केव्हाही पाहता येईल.
- (१३) विविध संस्थांकडून एकाहून अधिक सेवेच्या / पदांच्या अथवा इतर परीक्षा एकाच दिवशी आयोजित होण्याची शक्यता आहे. त्यामुळे अर्ज करतवेळी कोणत्या पदाकरिता / परीक्षेकरिता अर्ज करावयाचा, याबाबत विचारपूर्वक निर्णय घेणे आवश्यक आहे. अशी परिस्थिती उद्भवल्यास परीक्षेचा दिनांक, वेळ, केंद्र यामध्ये बदल करण्याची विनंती मान्य करण्यात येणार नाही. तसेच, भरलेल्या शुल्काचा परतावा देखील करण्यात येणार नाही.

१.४ आयोगाशी पत्रव्यवहार करण्याची पद्धत :-

- १.४.१ आयोगाच्या कार्यालयाशी करण्यात येणारा कोणताही पत्रव्यवहार हा सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग अथवा उपसचिव (परीक्षापूर्व), महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग यांच्या नावेच करणे आवश्यक आहे.
- १.४.२ अर्जदाराने आयोगाशी पत्रव्यवहार करतांना खालील माहिती कळविणे आवश्यक आहे :-
- (१) परीक्षेचे नांव, जाहिरात क्रमांक व जाहिरातीचा दिनांक (२) अर्ज क्रमांक
(३) उमेदवाराचे संपूर्ण नांव व पत्ता (४) अर्ज केल्याचा दिनांक
- १.४.३ आयोगाशी केलेल्या पत्रव्यवहारात वरील संपूर्ण माहिती नसल्यास सदर पत्रव्यवहाराची आयोगाकडून दखल घेतली जाणार नाही.

१.५ सर्वसाधारण पात्रता :-

- १.५.१ उमेदवार (अ) भारताचा नागरिक किंवा (ब) नेपाळचा प्रजाजन किंवा (क) भूतानचा प्रजाजन किंवा (ड) भारतामध्ये कायमचे स्थायिक होण्याच्या उद्देशाने १ जानेवारी, १९६३ पूर्वी भारतामध्ये आलेला तिबेटी निर्वासित किंवा (ई) भारतामध्ये कायम स्थायिक होण्याच्या उद्देशाने पाकिस्तान, ब्रह्मदेश, श्रीलंका आणि पूर्व आफ्रिकेतील केनिया, युगांडा आणि (पूर्वी टांगानिका व झांजिबार म्हणून ओळखले जाणारे) टांझानियाचे संयुक्त प्रजासत्ताक, झांबिया, झैरे, मालावी, इथियोपिया आणि व्हिएतनाम येथून स्थलांतर करून आलेली मूळची भारतीय असलेली अशी व्यक्ती असली पाहिजे.
- १.५.२ वरील (ब) ते (ई) या वर्गातील उमेदवारांजवळ महाराष्ट्र शासनाने त्यांच्या नावे दिलेले पात्रता प्रमाणपत्र असले पाहिजे.

१.६ अर्हता व अर्हता धारण केल्याचा दिनांक :-

१.६.१ अर्हता :-

- (१) संबंधित पदाच्या जाहिरातीमध्ये/अधिसूचनेमध्ये नमूद केल्यानुसार विहित शैक्षणिक अर्हता धारण करणे आवश्यक राहिल.
- (२) विद्यापीठ अनुदान आयोगाने मान्यता दिलेल्या विद्यापीठ / अभिमत विद्यापीठ (Deemed University) अथवा विद्यापीठ अनुदान आयोग अथवा AICTE ने मान्यता दिलेल्या स्वायत्त संस्थांमधील शैक्षणिक अर्हता असणे आवश्यक आहे. स्वायत्त संस्थांचे कोर्स हे भारतातील विद्यापीठ संघाने मान्यता दिलेल्या कोर्सशी समकक्ष असणे आवश्यक आहे. तसेच सर्व व्यावसायिक अभ्यासक्रमांना संबंधित केंद्रीय मान्यता मंडळाची (AICTE, MCI, PCI, BCI, NCTE, etc) त्या त्या संस्थेत / महाविद्यालयात / विद्यापीठात अभ्यासक्रम चालविण्याची मान्यता असणे आवश्यक आहे. संशोधनाच्या पदव्यांना त्या त्या विद्यापीठात / अभिमत विद्यापीठात / स्वायत्त संस्थेत असे संशोधन अभ्यासक्रम चालविण्याची विद्यापीठ अनुदान आयोगाची मान्यता असणे आवश्यक आहे.
- (३) महाराष्ट्र शासनाने समतुल्य शैक्षणिक अर्हता म्हणून मान्य केलेल्या पदवी / पदविका स्वीकारार्ह असतील.

- १.६.२ अर्हता धारण केल्याचा दिनांक :- पदवी परीक्षेच्या अंतिम वर्षास बसलेले उमेदवार पूर्व परीक्षेच्या प्रवेशासाठी तात्पुरत्या स्वरूपात पात्र असतील. तथापि, पूर्व परीक्षेत अर्हताप्राप्त ठरलेल्या उमेदवारांनी मुख्य परीक्षेचे अर्ज स्वीकारण्याच्या अंतिम दिनांकापर्यंत आवश्यक ती शैक्षणिक अर्हता प्राप्त करणे / पदवी परीक्षा उत्तीर्ण होणे आवश्यक राहिल.

१.७ वयोमर्यादा :-

- १.७.१ संबंधित पदाच्या जाहिरातीमध्ये / अधिसूचनेमध्ये नमूद केल्यानुसार विहित वयोमर्यादा धारण करणे आवश्यक राहिल.
- १.७.२ वयोमर्यादेची गणना महाराष्ट्र नागरी सेवा (नामनिर्देशनाने भरतीसाठी उच्च वयोमर्यादेची तरतूद) नियम, १९८६ मधील तरतुदीनुसार करण्यात येईल.

१.८ विहित वयोमर्यादा शिथिल करणे :-

- १.८.१ दिनांक १ जानेवारी, १९६४ ते २५ मार्च, १९७१ या कालावधीत भूतपूर्व पूर्व पाकिस्तानातून भारतात स्थलांतर केलेल्या व्यक्ती.
- १.८.२ दिनांक १ नोव्हेंबर, १९६४ नंतर भारतात स्थलांतर केलेल्या व मूळच्या भारतीय असलेल्या श्रीलंकेतील स्वदेशी प्रत्यावर्ती व्यक्ती आणि दिनांक १ जून, १९६३ नंतर ब्रह्मदेशातून भारतात स्थलांतर केलेल्या व्यक्ती यांच्या बाबतीत पदासाठी विहित केलेली वयोमर्यादा शिथिल करण्यात येते. स्थलांतरित व्यक्ती अनुसूचित जातीपैकी आणि अनुसूचित जमातीपैकी असल्यास त्यांना वयात ५० वर्षांपर्यंतची सूट देण्यात येईल.
- १.८.३ राष्ट्रीय छात्रसेनेत पूर्णकालिक छात्र निदेशक म्हणून भरती करण्यात आलेल्या आणि ज्यांना सेवेतून मुक्त करण्यात आलेले आहे, अशा उमेदवारांच्या बाबतीत त्यांचे वय विहित वयोमर्यादेत यावे म्हणून त्यांनी राष्ट्रीय छात्रसेनेत व्यतीत केलेला सेवा कालावधी हा प्रत्यक्ष वयामधून वजा करण्यात येईल. मात्र त्यांनी सेवेतून मुक्त होण्यापूर्वी किमान सहा महिने तरी सेवा बजावली असली पाहिजे.
- १.८.४ प्रादेशिक सेना युनिटच्या कायम कर्मचारीवर्गामध्ये सेवा बजावणा-या किंवा प्रादेशिक सेना नियम ३३ अन्वये किमान पाच वर्षांहून कमी नसेल इतक्या सलग कालावधीसाठी सेवेमध्ये समाविष्ट करून घेण्यात आलेले असेल अशा प्रादेशिक सेनेतून मुक्त करण्यात आलेल्या कर्मचा-यांना त्यांचे वय विहित वयोमर्यादेच्या आत यावे म्हणून त्यांच्या प्रादेशिक सेनेतील सेवेचा कालावधी अधिक दोन वर्षे त्यांच्या प्रत्यक्ष वयामधून वजा करण्याची परवानगी देण्यात येईल.
- १.८.५ अनुसूचित जाती (बौद्ध धर्मांतरितांसह), अनुसूचित जमाती, तसेच समाजाच्या उन्नत व प्रगत गटात मोडत नसलेल्या विशेष मागास प्रवर्ग, विमुक्त जाती (अ), भटक्या जमाती (ब) भटक्या जमाती (क), भटक्या जमाती (ड) व इतर मागासवर्ग संवर्गातील उमेदवारांना विहित कमाल वयोमर्यादा पाच वर्षांनी शिथिलक्षम असेल.
- १.८.६ खेळाडूंची गुणवत्ता व पात्रता विचारात घेऊन वयोमर्यादेत ५ वर्षांपर्यंत वयाची अट शिथिल करण्यात येईल.

१.८.७ पात्र अपंग उमेदवारांना उच्च वयोमर्यादा ४५ वर्षांपर्यंत शिथिलक्षम राहिल.

१.९ माजी सैनिक :-

- (१) किमान पाच वर्षे सैन्यात सलग सेवा झाली आहे व ज्यांना नेमून दिलेले काम पूर्ण झाल्यावर कार्यमुक्त केले आहे (यामध्ये ज्यांचे नेमून दिलेले काम पुढील सहा महिन्यांत पूर्ण होणार आहे व त्यानंतर त्यांना कार्यमुक्त करण्यात येणार आहे, त्यांचाही समावेश आहे) किंवा ज्यांच्या बाबतीत पाच वर्षांचा सैनिकी सेवेचा नेमून दिलेला कालावधी पूर्ण झाला आहे व ज्यांची नेमणूक पाच वर्षांपुढे वाढवून देण्यात आलेली असून त्यांना शासकीय सेवेत नेमणूक मिळाल्यास तीन महिन्यात कार्यमुक्त करण्यात येईल, असे प्रमाणित करण्यात येणार असेल, अशा माजी सैनिक/आणीबाणी व अल्पसेवा राजादिष्ट अधिका-यांसाठी पाच वर्षे कमाल वयोमर्यादेत सवलत देण्यात येईल.
- (२) शासन शुद्धीपत्रक, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक मासिक-१०१० / प्र.क्र.२७९ / १० / १६-अ, दिनांक २० ऑगस्ट, २०१० नुसार माजी सैनिकांसाठी शासन सेवेतील गट-क व गट-ड मधील पदांसाठी नेमणुकीकरिता विहित वयोमर्यादेतील सूट ही सदर उमेदवारांच्या सशस्त्र दलात झालेल्या सेवेइतका कालावधी अधिक तीन वर्षे इतकी राहिल. तसेच, अपंग माजी सैनिकांसाठी गट-क व गट-ड मधील पदांसाठी नेमणुकीकरिता कमाल वयोमर्यादा ४५ वर्षांपर्यंत राहिल.
- (३) बडतर्फेने, गैरवर्तणूक किंवा अकार्यक्षमता या कारणांसाठी अथवा सैनिकी सेवेसाठी शारीरिक क्षमता नसल्याने किंवा आजारपणामुळे सेवा संपुष्टात आलेले माजी सैनिक / आणीबाणी व अल्पसेवा राजादिष्ट अधिकारी वयोमर्यादेच्या सवलतीसाठी पात्र ठरणार नाहीत.
- (४) शासन निर्णय सामान्य प्रशासन विभाग क्रमांक आरटीए - १०९० / २२ / प्र.क्र.६/ ९३ / १२, दिनांक ८ जून, १९९३ नुसार राज्य शासनाच्या सेवेमध्ये गट-क व गट-ड मध्ये माजी सैनिकांची एकदा नियुक्ती झाल्यानंतर गट - क व गट - ड मध्ये तो धारण करीत असलेल्या पदापेक्षा उच्च श्रेणी वा अन्य संवर्ग यातील नियुक्तीसाठी माजी सैनिक म्हणून अनुज्ञेय ठरविण्यात आलेल्या वयोमर्यादेची सूट सदर नवीन नियुक्तीसाठी देखील अनुज्ञेय राहिल. मात्र त्यांना माजी सैनिक म्हणून माजी सैनिकांसाठी राज्य शासनाच्या सेवेत असलेल्या आरक्षणाचा फायदा मिळणार नाही.

२. मुलाखतीच्या वेळी सादर करावयाची कागदपत्रे :-

२.१ अर्जासोबत कोणतीही कागदपत्रे सादर करण्याची आवश्यकता नाही. अर्जात केलेल्या दाव्यानुसार मुलाखतीच्या वेळी संबंधित कागदपत्रांच्या आधारे पात्रता तपासण्याच्या अधीन राहून निव्वळ तात्पुरत्या स्वरूपात प्रवेश देण्यात येईल.

२.२ मुलाखतीच्या वेळी उमेदवारांनी पात्रतेसंदर्भात खालीलप्रमाणे कागदपत्रे सादर करणे आवश्यक आहे :-

२.२.१ वयाचा पुरावा :-

- २.२.१.१ मॅट्रिकचे प्रमाणपत्र किंवा माध्यमिक शालांत प्रमाणपत्र किंवा सोबतच्या परिशिष्ट -एक मध्ये दिलेल्या विहित नमुन्यातील सक्षम प्राधिका-याने दिलेले वयाचे प्रमाणपत्र सादर करणे आवश्यक आहे. अशा प्रमाणपत्राच्या ऐवजी शाळा सोडल्याचा दाखला अथवा शपथपत्र अथवा अन्य कोणतेही प्रमाणपत्र स्वीकारण्यात येणार नाही.
- २.२.१.२ शासनाच्या स्थायी सेवेतील उमेदवारांना उपरोल्लेखित प्रमाणपत्र किंवा त्यांच्या सेवाअभिलेख्यात नोंदविलेला त्यांचा जन्मदिनांक नमूद करणा-या त्या सेवा अभिलेख्यातील प्रमाणित उता-याची प्रत सादर करता येईल.
- २.२.१.३ इतर कोणत्याही प्रकारचा पुरावा आयोगाकडून स्वीकारण्यात येणार नाही.

२.२.२ शैक्षणिक अर्हता इत्यादीचा पुरावा :-

- २.२.२.१ माध्यमिक शाळा प्रमाणपत्र (एस.एस.सी.) परीक्षेच्या किंवा एखाद्या तत्सम परीक्षेच्या बाबतीत, संबंधित मंडळाचे प्रमाणपत्र. अशा प्रमाणपत्राऐवजी शाळेच्या किंवा महाविद्यालयाच्या प्राधिका-यांनी दिलेले प्रमाणपत्र स्वीकारण्यात येणार नाही.
- २.२.२.२ उत्तीर्ण केलेल्या पदवी परीक्षांच्या किंवा पदविका परीक्षांच्या बाबतीत प्रत्येक परीक्षेचे विद्यापीठाने / सक्षम प्राधिका-याने औपचारिकरित्या प्रदान केलेले प्रमाणपत्र सादर करावे.
- २.२.२.३ पदवी परीक्षा ही पात्रता आवश्यक असलेल्या आणि तांत्रिक अथवा व्यावसायिक कामाचा अनुभव आवश्यक ठरविलेला नसलेल्या पदांच्या बाबतीत १५ वर्षे सेवा झालेल्या माजी सैनिकांनी एस.एस.सी. उत्तीर्ण असल्याचे किंवा इंडियन आर्मी स्पेशल सर्टिफिकेट ऑफ एज्युकेशन अथवा तत्सम प्रमाणपत्र सादर करणे आवश्यक आहे.
- २.२.२.४ माध्यमिक शालान्त प्रमाणपत्र परीक्षा, ही पात्रता आवश्यक असलेल्या पदांसाठी १५ वर्षे सैनिकी सेवा झालेल्या माजी सैनिकांनी इयत्ता ८ वी उत्तीर्ण असल्याचे किंवा इंडियन आर्मी फर्स्ट क्लास सर्टिफिकेट ऑफ एज्युकेशन अथवा तत्सम प्रमाणपत्र सादर करणे आवश्यक आहे.
- २.२.२.५ गुणांऐवजी श्रेणी पद्धत असल्यास गुणपत्रकासोबत श्रेणीची यादी सादर करावी.
- २.२.२.६ जेथे पदवीकरिता CGPA / OGPA or Letter grade देण्यात येते, तेथे संबंधित विद्यापीठ / संस्थेच्या निकषानुसार शेकडा गुण नमूद करावेत. गुणांची टक्केवारी पूर्णांकात रूपांतरित करू नये (उदा.५४.५० % असतील तर ५५% नमूद करू नये.)

२.२.३ मागासवर्गीय उमेदवार असल्याबद्दलचा पुरावा

- २.२.३.१ राज्य शासनाने भरती करण्याच्या प्रयोजनार्थ अनुसूचित जमाती म्हणून मान्यता दिलेल्या जमातीपैकी असल्याचा दावा करणा-या उमेदवारांनी तसेच अनुसूचित जातीचा दावा सांगणा-या उमेदवारांनी सोबतच्या परिशिष्ट - दोन मध्ये देण्यात आलेल्या नमुन्यातील जातीविषयक प्रमाणपत्राची एक प्रत सादर करावी.
- २.२.३.२ अनुसूचित जातीतील धर्मांतरित बौद्ध असल्याचा दावा सांगणा-या उमेदवारांनी सोबतच्या परिशिष्ट - तीन मध्ये देण्यात आलेल्या नमुन्यातील जातीविषयक प्रमाणपत्राची प्रत सादर करावी.
- २.२.३.३ विमुक्त जाती (अ), भटक्या जमाती (ब), विशेष मागास प्रवर्ग, भटक्या जमाती (क), भटक्या जमाती (ड) व इतर मागास वर्ग म्हणून मान्यता दिलेल्या जाती /जमातीपैकी एखाद्या गटाचा असल्याचा दावा करणा-या उमेदवारांनी सोबतच्या परिशिष्ट - चार मध्ये देण्यात आलेल्या नमुन्यातील जातीविषयक प्रमाणपत्राची प्रत सादर करावी.
- २.२.३.४ उन्नत व प्रगत गटात मोडत नसल्याचे विहित प्रमाणपत्र आयोगातर्फे विज्ञापना ज्या वित्तीय वर्षात (एप्रिल ते मार्च) दिलेली असेल, त्यापूर्वीच्या वित्तीय वर्षातील प्रमाणपत्र सादर करणे आवश्यक आहे. त्याआधीचे प्रमाणपत्र आयोगाकडून ग्राह्य धरण्यात येणार नाही.

- २.२.३.५ विवाहित स्त्रियांच्या बाबतीत त्यांनी पूर्वाश्रमीच्या नावाने जातीचे व क्रिमी लेअरचे प्रमाणपत्र सादर करणे आवश्यक राहिल.
- २.२.३.६ विशेष कार्यकारी अधिकारी किंवा मानसेवी दंडाधिकारी असलेल्या अथवा सक्षम प्राधिकारी नसलेल्या अन्य कोणत्याही व्यक्तीने दिलेले जातीचे अथवा क्रिमी लेअरचे प्रमाणपत्र कोणत्याही परिस्थितीत स्वीकारले जाणार नाही.
- २.२.४ मराठी भाषेचे ज्ञान असल्याचा पुरावा :-
- (१) माध्यमिक / शालांत प्रमाणपत्र परीक्षा किंवा मॅट्रिक किंवा विद्यापीठीय उच्च परीक्षा संबंधित भाषा विषय घेऊन उत्तीर्ण झाल्याचे दर्शविणारे माध्यमिक शालांत प्रमाणपत्र परीक्षा मंडळाचे किंवा संविधिक विद्यापिठाचे प्रमाणपत्र.
- (२) उमेदवार उत्तम रितीने मराठी भाषा वाचू, लिहू आणि बोलू शकतो अशा आशयाचे संविधिक विद्यापीठाशी संलग्न असलेल्या महाविद्यालयातील किंवा पदव्युत्तर संस्थेतील भाषा शिक्षकाने दिलेले आणि महाविद्यालयाच्या किंवा संस्थेच्या प्राचार्यांनी प्रतिस्वाक्षरीत केलेले प्रमाणपत्र.
- २.२.५ अपंगत्वाचा पुरावा :-
- २.२.५.१ अपंग आरक्षणाचा दावा करणा-या अथवा अपंगांसाठी असलेल्या वयोमर्यादेचा फायदा घेऊ इच्छिणा-या उमेदवारांनी सोबतच्या परिशिष्ट- सात मधील विहित नमुन्यात सक्षम प्राधिका-याने प्रदान केलेले प्रमाणपत्र सादर करावे.
- २.२.५.२ सक्षम प्राधिका-याने प्रदान केलेल्या प्रमाणपत्रामध्ये कायमस्वरूपी अपंगत्वाचा उल्लेख असेल व संबंधित नोंदींच्या स्वरूपाविषयी त्यामध्ये स्पष्ट उल्लेख असेल, तर कोणत्याही वर्षातील प्रमाणपत्र ग्राह्य धरण्यात येईल.
- २.२.६ माजी सैनिक असल्याचा पुरावा :-
- माजी सैनिकांसाठी असलेल्या वयोमर्यादेचा फायदा घेऊ इच्छिणा-या उमेदवारांनी सोबतच्या परिशिष्ट-आठ मध्ये दिलेल्या नमुन्यात (लागू असेल त्याप्रमाणे) सक्षम प्राधिका-याने प्रदान केलेले प्रमाणपत्र सादर करणे आवश्यक आहे.
- २.२.७ महिला आरक्षणासाठी पात्र असल्याचा पुरावा :-
- २.२.७.१ अमागास महिलांसाठी आरक्षित पदावर दावा करणा-या उमेदवारांनी सोबतच्या परिशिष्ट-पाच मध्ये दिलेल्या नमुन्यात सक्षम प्राधिका-यांनी प्रदान केलेले प्रमाणपत्र सादर करणे आवश्यक आहे.
- २.२.७.२ मागासवर्गीय महिला उमेदवारांनी परिच्छेद क्रमांक-४.२.८ मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे प्रमाणपत्र सादर करणे आवश्यक राहिल.
- २.२.८ खेळाडूसाठीच्या आरक्षणाकरिता पात्र असल्याचा पुरावा :-
- अत्युच्च गुणवत्ताधारक खेळाडूसाठी आरक्षित पदावर दावा करणा-या उमेदवारांनी सोबतच्या परिशिष्ट-नऊ ते परिशिष्ट- तेरा मध्ये नमूद केलेल्या नमुन्यात (लागू असेल त्याप्रमाणे)सक्षम प्राधिका-यांनी प्रदान केलेले प्रमाणपत्र सादर करणे आवश्यक राहिल. तसेच सदर प्रमाणपत्रे संचालक, क्रिडा व युवक संचालनालय यांच्याकडून अर्ज करण्यापूर्वीच प्रमाणित करून घेण्यात यावीत.
- २.२.९ पूर्व पाकिस्तानातील खराखुरा नवीन स्थलांतरित असल्याचा पुरावा :-
- भूतपूर्व पूर्व पाकिस्तानातील नवीन स्थलांतरितांना म्हणजेच भूतपूर्व पूर्व पाकिस्तानातून १ जानेवारी, १९६४ ते २५ मार्च, १९७१ या कालावधीत भारतात स्थलांतर केलेल्या व्यक्तींना वयात व फीमध्ये राज्य शासनाने दिलेली सवलतीची मागणी उमेदवार करीत असेल तर त्यावेळी संबंधित उमेदवाराने संबंधित जिल्ह्याचा जिल्हाधिकारी किंवा मदत शिबिराचा शिबीर समादेशक यांनी त्यांच्या दाव्याचा खरेपणाबाबतचे यथोचितरित्या स्वाक्षरीत केलेले प्रमाणपत्र सादर केले पाहिजे.
- २.२.१० विवाहित स्त्रियांच्या नावात बदल झाल्याचा पुरावा :-
- विवाहित स्त्रियांना विवाह निबंधक यांनी दिलेला दाखला किंवा नांवात बदल झाल्यासंबंधी अधिसूचित केलेले राजपत्र किंवा राजपत्रित अधिकारी यांच्याकडून नांवात बदल झाल्यासंबंधीचा दाखला सादर करणे आवश्यक आहे.
- २.२.११ लहान कुटुंबाचे प्रतिज्ञापन :-
- २.२.११.१ सोबतच्या परिशिष्ट-चौदा मधील विहित नमुन्यानुसार साध्या कागदावर टंकलिखित करून प्रतिज्ञापन सादर करावे.
- २.२.११.२ प्रतिज्ञापन स्टॅम्प पेपरवर करणे आवश्यक नाही.
- २.२.१२ अनुभवाचा पुरावा (फक्त सहायक मोटार वाहन निरीक्षक परीक्षेकरिता)
- २.२.१२.१ मुंबई नागरी सेवा (वर्गीकरण व सेवाभरती) नियम, १९३९ मधील तरतुदीनुसार अनुभवाची गणना करण्यात येईल.
- २.२.१२.२ शासन परिपत्रक, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक आरटीआर - १०७९/१९६०-XII, दिनांक १८ जुलै, १९७९ नुसार पदासाठी आवश्यक असणारा अनुभव हा (विशिष्टपणे नमूद केलेला नसल्यास) पदाची विहित शैक्षणिक अर्हता धारण केल्यानंतरचाच असणे आवश्यक आहे.
- २.२.१२.३ शासन परिपत्रक, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक - एसआरव्ही -२००४ / प्र.क्र.१० / ०४ / १२, दिनांक ३ जुलै, २००४ नुसार शासन सेवेतील निरनिराळ्या पदांवर सरळसेवेने / नामनिर्देशनाने सेवाभरती करण्याकरिता सेवा प्रवेश नियमानुसार विहित अनुभवाच्या कालावधीची गणना करताना रोजंदारी, कार्यव्ययी, करारपद्धती, मानधन, इत्यादी स्वरूपात केवळ पूर्णवेळ काम केले असल्यासच असा कालावधी अनुभवासाठी ग्राह्य धरण्यात येईल.
- २.२.१२.४ तासिका (On hourly basis), नियतकालिक (Periodical), अंशकालीन (Part time), विद्यावेतनी (On Stipend), अभ्यागत (Visiting), अंशदानात्मक (Contributory), विनावेतनी (Without pay) तत्त्वावर केलेल्या अंशकालीन सेवेचा कालावधी, प्रभारी (in-charge) म्हणून नेमणुकीचा कालावधी, अतिरिक्त कार्यभाराचा (Additional Charge) कालावधी अनुभवासाठी ग्राह्य धरण्यात येणार नाही.
- २.२.१२.५ उपरोक्त परिच्छेद क्रमांक २.२.१२.३ मध्ये नमूद केलेल्या प्रकारचा अनुभव असल्यास त्याबाबतचा स्पष्ट उल्लेख अर्जामध्ये करणे आवश्यक आहे. तसेच सादर केलेल्या अनुभवाच्या प्रमाणपत्रामध्येही त्याबाबतचा स्पष्ट उल्लेख करणे आवश्यक आहे.
- २.२.१२.६ प्रत्येक उमेदवाराने जाहिरातीत नमूद केलेल्या विहित प्रकारचा व त्याने अर्जामध्ये दावा केलेला अनुभव असल्याबद्दलचे दिनांकासह कार्यालयाच्या नाममुद्रित पत्रावर (Letter head) सोबतच्या परिशिष्ट - सहा मधील विहित नमुन्यानुसार अनुभवाचे प्रमाणपत्र सादर करणे आवश्यक आहे.
- २.२.१२.७ आवश्यक अनुभव जाहिरात / अधिसूचनेतील तरतुदीनुसार संबंधित क्षेत्रातील असणे आवश्यक आहे.
- २.२.१३ वैध अनुज्ञप्तीचा (Licence) पुरावा (फक्त सहायक मोटार वाहन निरीक्षक परीक्षेकरिता)

- २.२.१३.१ मोटार सायकल, हलके मोटार वाहन आणि जड वाहतूक वाहन अथवा जड प्रवासी वाहन यापैकी एक, अशी तीन वाहने चालविण्याची वैध अनुज्ञप्ती.
- २.२.१३.२ अखंडितपणे नूतनीकरण केल्याचा वैध पुरावा.
- २.२.१३.३ अनुज्ञप्तीवरील सर्व तपशीलवार माहिती देणा-या परिवहन कार्यालयाच्या प्रमाणपत्राची प्रत.
- २.२.१४ अर्हता,अनुभव व मराठीचे ज्ञान असल्याचा पुरावा (फक्त दिवाणी न्यायाधीश (कनिष्ठ स्तर) व न्याय दंडाधिकारी (प्रथम वर्ग) मुख्य परीक्षेकरिता)
- २.२.१४.१ वकील, ऍटर्नी किंवा अधिवक्ता यांच्याकरिता :-
(एक) बार कौन्सिल यांच्याकडून प्राप्त झालेले वकिली व्यवसायाच्या नोंदणी प्रमाणपत्राची प्रत.
(दोन) संबंधित जिल्ह्याचे मुख्य जिल्हा न्यायाधीश यांनी दिलेले विहित नमुन्यातील (परिशिष्ट - पंधरा) प्रमाणपत्र. .
- २.२.१४.२ नवीन विधी पदवीधराकरिता :-
(एक) ज्या विधि अभ्यासक्रमासाठी (LLB/LLM) प्रवेश घेतला होता, त्या महाविद्यालयाचे प्राचार्य किंवा महाविद्यालय विद्यापिठाचे विभागप्रमुख यांनी दिलेले विहित नमुन्यातील (परिशिष्ट - पंधरा) प्रमाणपत्र.
(दोन) प्रमाणपत्रामध्ये विधि शाखेतील पदवी, अभ्यासक्रमाचे प्रत्येक वर्ष प्रथम प्रयत्नात उत्तीर्ण प्राप्त केली असल्याचा उल्लेख असणे आवश्यक आहे. तसेच विधि पदवीच्या अंतिम वर्षास किमान ५५% इतके गुण पहिल्या प्रयत्नात प्राप्त केले आहेत किंवा विधि मधील पदव्युत्तर पदवी किमान ५५% इतक्या गुणांनी उत्तीर्ण झाल्याचा उल्लेख असणे आवश्यक.
(तीन) LLB च्या पदवी प्रमाणपत्रासह शेवटच्या वर्षाच्या गुणपत्रिकेची प्रत.
- २.२.१४.३ मा. उच्च न्यायालयाचे लिपिकवर्गीय कर्मचारी - ज्यांच्या नियंत्रणाखाली सेवेत आहे, अशा विभाग / कार्यालय प्रमुखांनी दिलेले विहित नमुन्यातील (परिशिष्ट - पंधरा) प्रमाणपत्र.
- २.२.१४.४ दुय्यम न्यायालयातील लिपिकवर्गीय कर्मचारी - ज्यांच्या नियंत्रणाखाली सेवेत आहे, अशा विभाग / कार्यालय प्रमुखांनी दिलेले विहित नमुन्यातील (परिशिष्ट - पंधरा) प्रमाणपत्र.
- २.२.१४.५ मंत्रालयातील विधी व न्याय विभागातील विधी सहायक - ज्यांच्या नियंत्रणाखाली सेवेत आहे, अशा विभाग / कार्यालय प्रमुखांनी दिलेले विहित नमुन्यातील (परिशिष्ट - पंधरा) प्रमाणपत्र.
- २.२.१४.६ मा. उच्च न्यायालय, शहर दिवाणी न्यायालय आणि जिल्हा न्यायालय यामधील सरकारी वकिलांच्या कार्यालयातील लिपिकवर्गीय कर्मचारी - ज्यांच्या नियंत्रणाखाली सेवेत आहे, अशा विभाग / कार्यालय प्रमुखांनी दिलेले विहित नमुन्यातील (परिशिष्ट - पंधरा) प्रमाणपत्र.
- २.२.१४.७ विशेष परिस्थितीत पुनर्नियुक्त / सेवानिवृत्त दिवाणी न्यायाधीश कनिष्ठ स्तर.
- २.२.१४.८ उपरोक्त सक्षम प्राधिका-यांनी दिलेल्या प्रमाणपत्रांमध्ये उमेदवारास मराठी भाषा उत्तम रितीने बोलता, लिहिता व वाचता येते. तसेच मराठीचे इंग्रजीत व इंग्रजीचे मराठीत सुलभ रितीने भाषांतर करता येत असल्याचे स्पष्टपणे नमूद केले असणे आवश्यक राहिल.
- २.२.१४.९ अर्हतेबाबत उपरोक्त सक्षम प्राधिका-याने दिलेले प्रमाणपत्र सोबतच्या परिशिष्ट - पंधरा मधील विहित नमुन्यानुसार सादर करणे आवश्यक राहिल.
- २.२.१४.१० शासनाच्या नियमानुसार नियुक्तीनंतर सहा महिन्यांच्या आत मराठी भाषेची परीक्षा उत्तीर्ण होणे आवश्यक आहे.

२.३ महत्त्वाची सूचना :-

- २.३.१ उपरोक्त कागदपत्रांव्यतिरिक्त इतर कोणतीही अनावश्यक व अतिरिक्त कागदपत्रे मुलाखतीच्या वेळी सादर करू नयेत.
- २.३.२ गुणपत्रिका अथवा सर्व प्रकारच्या प्रमाणपत्रांच्या पाठीमागील मजकूरसुद्धा छायांकित (Copied) केला पाहिजे.
- २.३.३ प्रमाणपत्र इंग्रजी अथवा मराठी व्यतिरिक्त इतर भाषेत असतील तर त्यांच्या छायांकित प्रतीसोबत अधिकृत भाषांतर (Authentic Translation) जोडणे आवश्यक आहे.
- २.३.४ अर्जातील दाव्याच्या पुष्ट्यर्थ संबंधित कागदपत्रांच्या प्रती सादर करणे आवश्यक आहे.
- २.३.५ पात्रता / सवलतीसंदर्भात अर्जामध्ये निर्विवादपणे दावा केलेला असणे (Claimed) आवश्यक आहे. अर्जामध्ये केलेल्या प्रत्येक दाव्याच्या पुष्ट्यर्थ आवश्यक कागदपत्रांची पूर्तता केल्याशिवाय पात्रता / सवलत देय होणार नाही अथवा उमेदवारी अंतिम समजण्यात येणार नाही.
- २.३.६ आयोगाकडे सादर केलेली कोणतीही कागदपत्रे अथवा प्रमाणपत्रे नंतर कोणत्याही टप्प्यावर कोणत्याही कारणास्तव खोटी, बनावट, खाडाखोड केलेली, अवैध, संबंधित शासन आदेश/नियमानुसार जारी न केलेली अथवा सक्षम अधिका-याने प्रदान न केलेली असल्याचे आढळून आल्यास आयोगामार्फत घेण्यात येणा-या सर्व परीक्षा व निवडीपासून उमेदवारास कायमस्वरूपी प्रतिरोधीत करण्यात येईल. शिवाय उमेदवाराची शिफारस झाली असल्यास ती पूर्वलक्षी प्रभावाने रद्द करण्यात येईल. तसेच इतरही कायदे/नियमानुसार कारवाई करण्यात येईल, याची संबंधितांनी नोंद घ्यावी.
- २.३.७ मुलाखतीच्या दिवशी उपरोक्त सर्व मूळ कागदपत्रे सादर करणे आवश्यक राहिल. ती सादर करू शकत नसेल तर त्यास कोणतीही मुदतवाढ दिली जाणार नाही व मुलाखत घेतली जाणार नाही. या कारणामुळे उमेदवार अपात ठरत असेल, तर संबंधित परीक्षेची उमेदवारी तात्काळ रद्द करण्यात येईल व त्याची संपूर्ण जबाबदारी उमेदवाराची राहिल. अशा प्रकरणी अनुज्ञेय प्रवास भत्ता देय राहणार नाही. तसेच, याची संगणकीय प्रणालीद्वारे नोंद घेण्यात येईल. अशा बाबतीत प्रकरणपरतवे उमेदवारास ब्लॉक लिस्ट करण्याची अथवा आयोगाच्या निवड प्रक्रियेतून कायमचे प्रतिरोधीत करण्याची कार्यवाही होऊ शकते, याची उमेदवाराने नोंद घ्यावी.
- २.३.८ एखाद्या विशिष्ट प्रकरणी कोणतेही मूळ प्रमाणपत्र मुलाखतीच्या वेळी सादर करण्यास अधिक कालावधी लागण्याची शक्यता असल्यास, मुलाखतीच्या दिनांकाच्या किमान ७ दिवस अगोदर आयोगास मिळेल, अशा रितीने समर्थनीय कारणासह लेखी विनंती करणे आवश्यक राहिल. लेखी विनंतीचा गुणवत्तेवर विचार करून प्रकरणपरतवे आयोगाकडून निर्णय घेण्यात येईल. अशा प्रकरणी विनंती गुणवत्तेवर मान्य झाल्यासच मुलाखत घेतली जाईल.

३. निवडीची सर्वसाधारण प्रक्रिया :-

३.१ किमान अर्हता :-

- ३.१.१ अर्ज करणा-या सर्व उमेदवारांनी जाहिरातीमधील/अधिसूचनेतील सर्व तरतुदी व अटीची पूर्तता करणे आवश्यक असून याबाबत उमेदवारांनी स्वतःची खातरजमा करणे इष्ट होईल.

- ३.१.२ पात्रतेबाबत केलेल्या कोणत्याही चौकशीची दखल घेण्यात येणार नाही.
- ३.१.३ आयोगाकडून प्रवेशपत्र पाठविण्यात आले, याचा अर्थ आयोगाने उमेदवारी अंतिमतः पक्की केली, असा होत नाही.

३.२ अर्जाची छाननी :-

- ३.२.१ आयोगाच्या कार्यनियमावलीनुसार रीतसर नियुक्त केलेली परीक्षा / छाननी समिती प्राप्त झालेल्या अर्जाची छाननी करेल.
- ३.२.२ छाननी समितीने शिफारस केलेल्या उमेदवारांनाच परीक्षेसाठी / मुलाखतीसाठी पात्र ठरविण्यात येईल. याबाबत आयोगाचा निर्णय अंतिम राहिल.
- ३.२.३ केवळ जाहिरातीतील / अधिसूचनेतील किमान विहित अर्हता धारण करणा-या उमेदवारांना परीक्षेसाठी अथवा मुलाखतीसाठी बोलाविण्याचा कोणताही हक्क असणार नाही. परीक्षेसाठी अथवा मुलाखतीसाठी बोलाविण्याकरिता उमेदवार योग्य आहे किंवा नाही याची आयोगाच्या धोरणानुसार काटेकोरपणे तपासणी करून पात्रता आजमावल्यानंतर योग्य असल्याचे आढळून येणा-या उमेदवारांनाच परीक्षेसाठी अथवा मुलाखतीसाठी बोलाविण्यात येईल. उमेदवारांना परीक्षेस दिलेला प्रवेश हा ते पदाच्या विहित अर्हतेबाबतच्या अटीची पूर्तता करतात, या अधीनतेने केवळ तात्पुरत्या स्वरूपाचा असेल.
- ३.२.४ आयोगाने निश्चित केलेल्या दिनांकास व ठिकाणी उमेदवारास परीक्षा, शारीरिक चाचणी तसेच मुलाखतीसाठी उपस्थित रहावे लागेल. प्रवास खर्चाच्या दाव्यांची पूर्तता संबंधित नियमातील तरतूदीनुसार देय असल्यासच करण्यात येईल.
- ३.२.५ परीक्षेसाठी एकदा निवडण्यात आलेले परीक्षा केंद्र, वैकल्पिक विषय, जातीचा, महिला, माजी सैनिक, खेळाडू, तसेच अपंगत्वाचा दावा इत्यादी बाबींमध्ये मागावून कोणत्याही कारणास्तव बदल करता येणार नाही. यास्तव आयोगास अर्ज सादर करताना परीक्षा केंद्र, वैकल्पिक विषय, जातीचा, महिला, माजी सैनिक, खेळाडू, तसेच अपंगत्वाचा दावा अचूक दर्शविला आहे, याची खात्री करून घ्यावी. अर्ज करताना जातीचे अथवा क्रिमि लेअर, माजी सैनिक, खेळाडू, अथवा अपंगत्वाचे प्रमाणपत्र उपलब्ध नसल्याची सबब सांगून त्यानंतर अर्जातील माहितीमध्ये बदल करण्याची विनंती केल्यास ती कोणत्याही परिस्थितीत विचारात घेतली जाणार नाही.

३.३ परीक्षेस प्रवेश :-

- ३.३.१ परिपूर्ण अर्जासह आवश्यक परीक्षा शुल्क सादर केलेल्या उमेदवारांना प्रवेशासाठीची पात्रता न तपासता परीक्षेला तात्पुरता प्रवेश दिला जाईल. तसेच, परीक्षेचे ठिकाण, दिनांक व वेळ प्रवेशप्रमाणपत्राद्वारे कळविण्यात येईल. त्याचा परीक्षेतील प्रवेश तात्पुरताच राहिल आणि त्याने अर्जात दिलेली माहिती ही खोटी वा चुकीची दिल्यामुळे किंवा पात्रतेच्या अटी पूर्ण करू शकत नसल्याचे अथवा जाहिरातीतील/अधिसूचनेतील तरतूदीनुसार पात्र ठरत नसल्याचे कोणत्याही टप्प्यावर कोणत्याही वेळी आढळून आल्यास या परीक्षेतील त्याची उमेदवारी रद्द केली जाईल. उमेदवार मुख्य परीक्षा अथवा मुलाखतीसाठी पात्र ठरल्यास अर्जातील दाव्यानुसार मूळ प्रमाणपत्राच्या आधारे आयोगाकडून पात्रतेची तपासणी / पडताळणी करण्यात येईल. याबाबत आयोगाचा निर्णय अंतिम राहिल.
- ३.३.२ परीक्षेस प्रवेश दिलेल्या उमेदवारांची प्रवेशप्रमाणपत्रे ऑनलाईन अर्ज प्रणालीच्या वेबसाईटवर (www.mahaonline.gov.in) उमेदवारांच्या प्रोफाईलद्वारे उपलब्ध करून देण्यात येतील. याबाबतची घोषणा वर्तमानपत्रात तसेच आयोगाच्या वेबसाईटवर परीक्षेपूर्वी दोन सप्ताह अगोदर प्रसिद्ध करण्यात येईल. परीक्षेपूर्वी ३ दिवस प्रवेशप्रमाणपत्र प्राप्त न झाल्यास अर्ज सादर केल्याच्या आवश्यक पुराव्यासह आयोगाच्या विक्रीकर भवन, माझगांव येथील कार्यालयात व्यक्तीशः संपर्क साधावा. यासंदर्भात उमेदवाराला 022- 23979704 किंवा 022 - 67009706, 67009707, 67009708, 67009709, 67009710 या दूरध्वनी क्रमांकावरून आवश्यक मदत प्राप्त करून घेता येईल.
- ३.३.३ ऑनलाईन पद्धतीने अर्ज सादर केल्याचा आवश्यक पुरावा सादर केल्यास उमेदवाराला स्वतःच्या जबाबदारीवर आयोगाकडून त्याच्या अर्जाचा शोध घेण्याच्या व इतर तपासणीच्या अधीन राहून तात्पुरता प्रवेश देण्यात येईल. परंतु तपासणीमध्ये त्याचा अर्ज नाकारला आहे किंवा अन्य कारणासाठी अपात्र आहे असे निदर्शनास आल्यास त्याचा प्रवेश कोणत्याही टप्प्यावर रद्द करण्यात येईल व आयोगाचा निर्णय त्याचेवर बंधनकारक राहिल.
- ३.३.४ परीक्षेस प्रवेश मिळण्यासाठी परीक्षा झाल्यावर आयोगाशी संपर्क साधल्यास परीक्षेसाठी उमेदवारीचा कोणत्याही प्रकारे विचार केला जाणार नाही.
- ३.३.५ प्रवेशप्रमाणपत्र पोस्टाद्वारे पाठविण्यात येणार नाही. प्रवेशप्रमाणपत्र आयोगाच्या वेबसाईटवरून स्वतःच्या युजर आयडी व पासवर्डद्वारे स्वतःच्या खर्चाने उपलब्ध करून घेण्याची जबाबदारी उमेदवाराची आहे. प्रवेशप्रमाणपत्राची दुय्यम प्रत पोस्टाने पाठविण्याबाबत विनंती केल्यास ती मान्य केली जाणार नाही. याबाबतच्या पत्रांना उत्तरेही दिली जाणार नाहीत.
- ३.३.६ परीक्षेच्यावेळी प्रवेशप्रमाणपत्र आणणे बंधनकारक आहे. त्याशिवाय कोणत्याही उमेदवारास परीक्षेस बसण्यास परवानगी दिली जाणार नाही. परीक्षेनंतर प्रस्तुत प्रवेश प्रमाणपत्र स्वतः जवळ जपून ठेवावे.
- ३.३.७ परीक्षांसाठी निर्धारित केलेल्या वेळेपूर्वी संबंधित परीक्षा केंद्रावर उपस्थित राहणे आवश्यक आहे. विलंबाबाबत कोणत्याही कारणाचा आयोगाकडून विचार केला जाणार नाही व यासंबंधीची जबाबदारी संबंधित उमेदवाराची राहिल. तसेच परीक्षा झाल्यानंतर कोणत्याही प्रकारच्या अभिवेदनाचा आयोगाकडून विचार केला जाणार नाही.
- ३.३.८ आयोगाकडे केलेल्या अर्जास अनुसरून अर्जाच्या निकालाबाबत यथावकाश कळविण्यात येईल. निकाल अथवा परीक्षेच्या प्रवेशाबाबतची अंतरिम चौकशी अनावश्यक असल्याने आयोगाकडून त्याची दखल घेतली जाणार नाही.

३.४ अपंग उमेदवारांना लेखनिक पुरविण्याबाबत :-

- ३.४.१ आयुक्त, अपंग कल्याण, महाराष्ट्र राज्य यांचे परिपत्रक क्रमांक अकआ / प्र-७ / लेखनिक / सुविधा / २००६ - ०७ / २९५९, दिनांक २० डिसेंबर, २००६ मधील मार्गदर्शक तत्वानुसार अपंग उमेदवारांना परीक्षेच्या वेळी लेखनिक पुरविण्याची व्यवस्था करण्यात येईल.
- ३.४.२ परीक्षेच्या वेळी लेखनिक उपलब्ध करून देण्याबाबत अर्जामध्ये सुस्पष्ट मागणी करणे आवश्यक आहे.
- ३.४.३ अर्जामध्ये मागणी केली नसल्यास व आयोगाची पूर्वपरवानगी घेतली नसल्यास ऐनवेळी लेखनिकाची मदत घेता येणार नाही.
- ३.४.४ लेखनिकाची व्यवस्था उमेदवाराकडून स्वतः केली जाणार आहे, की आयोगामार्फत लेखनिकाची व्यवस्था करावी लागणार आहे, याचा अर्जात सुस्पष्ट उल्लेख करावा.
- ३.४.५ उमेदवाराने स्वतः लेखनिकाची व्यवस्था केली असल्यास लेखनिक आणि उमेदवार एकाच शाखेचे असावेत.
- ३.४.६ उमेदवाराने स्वतः लेखनिकाची व्यवस्था केली असल्यास, तसेच लेखनिक आणि उमेदवार एकाच शाखेचे असल्यास लेखनिक उमेदवाराच्या शैक्षणिक पात्रतेपेक्षा एक पायरी / टप्पा कमी असावा. मात्र लेखनिक व उमेदवार भिन्न शाखेचे असल्यास सदर अट लागू नाही.

- ३.४.७ ज्या उमेदवारांनी परीक्षेच्या वेळी लेखनिकाची मदत पुरविण्याची आयोगास अर्जांमध्ये विनंती केली आहे व ज्या उमेदवारांना प्रत्यक्ष परीक्षेच्या दिवशी लेखनिकाची मदत पुरविण्यात आली आहे, अशा उमेदवारांना पेपर सोडविण्यासाठी प्रत्येक तासाला २० मिनिटे अतिरिक्त वेळ दिली जाईल.
- ३.४.८ लेखनिकाची व्यवस्था त्या उमेदवाराने स्वतः केली असल्यास व ऐनवेळी सदर लेखनिक अनुपस्थित राहिल्यास त्याची जबाबदारी पूर्णतः उमेदवारावर राहिल.
- ३.४.९ काही अपवादात्मक परिस्थितीत परीक्षा सुरु होण्याच्या ऐनवेळी लेखनिक बदलास मान्यता देण्याचे अधिकार केंद्रप्रमुखांना राहतील. वेगवेगळ्या विषयाच्या पेपरसाठी एकापेक्षा अधिक लेखनिकांची मदत घेता येणार नाही. मात्र काही अपवादात्मक परिस्थितीमध्ये सदर बदल करण्याची परवानगी केंद्रप्रमुखांना राहिल.
- ३.४.१० उमेदवाराने स्वतः लेखनिकाची व्यवस्था केल्यास त्याच्या मानधनाची व्यवस्था उमेदवाराकडून करण्यात येईल.
- ३.४.११ लेखनिक आयोगामार्फत / जिल्हाधिकारी कार्यालयामार्फत पुरविण्यात आला असल्यास आयोगाने विहित केल्याप्रमाणे लेखनिकाचे मानधन संबंधित केंद्रप्रमुखांकडे परीक्षा सुरु होण्यापूर्वी जमा करणे आवश्यक राहिल. लेखनिकाने परीक्षा सुरु होण्याच्या वेळेपूर्वी एक तास अगोदर परीक्षा केंद्रावर उपस्थित राहून नियुक्ती-पत्र केंद्रप्रमुखांच्या स्वाधीन करावे.
- ३.४.१२ प्रवेश-प्रमाणपत्रावरील उमेदवारांना दिलेल्या सर्व सूचनांचे व आयोगाने परीक्षेच्या वेळी दिलेल्या सर्व सूचनांचे लेखनिकाने पालन करणे आवश्यक राहिल.
- ३.४.१३ लेखनिकाने स्वतः प्रश्नपत्रिका सोडवू नये, अथवा उमेदवारास कोणत्याही प्रकारे मार्गदर्शन वा सूचना करू नयेत. उमेदवाराकडून तोंडी सुचविण्यात येणारे उत्तर लेखनिकाने नमूद करणे आवश्यक राहिल.
- ३.४.१४ लेखनिकाने परीक्षा कालावधीत प्रश्नोत्तराबाबत अथवा इतर कोणत्याही विषयी उमेदवाराशी चर्चा / गप्पा करू नयेत. तसेच, इतर लेखनिक / उमेदवार यांच्याशी बोलू नये.
- ३.४.१५ लेखनिकाने व उमेदवाराने आयोगाच्या सूचनांचे पालन न केल्यास त्यांच्याविरुद्ध प्रचलित कायदे / नियमानुसार कडक कारवाई करण्यात येईल.
- ३.४.१६ परीक्षेच्या वेळी लेखनिकाची व्यवस्था उमेदवार स्वतः करणार असल्यास, खालील माहितीसह अर्ज सादर केल्यापासून १५ दिवसांच्या अवधीत सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग यांच्या नांवे अर्जाच्या छायांकित प्रतीसह साध्या कागदावर स्वतंत्र अर्ज करणे आवश्यक आहे :-
- (१) परीक्षेचे नांव (२) नोंदणी क्रमांक (३) उमेदवाराचे नांव
 (४) लेखनिकाचे नांव (५) लेखनिकाचा संपूर्ण पत्ता (६) उमेदवाराची शैक्षणिक अर्हता
 (७) लेखनिकाची शैक्षणिक अर्हता (८) उमेदवार व लेखनिक एकाच विद्या शाखेचे आहेत काय
 (९) उमेदवार व लेखनिक एकाच विद्या शाखेचे असल्यास लेखनिक उमेदवाराच्या शैक्षणिक पात्रतेपेक्षा एक पायरी / टप्पा कमी आहे काय.

३.५ उत्तरतालिका (Answer-key) :-

- ३.५.१ वस्तुनिष्ठ स्वरूपाच्या सर्व स्पर्धा परीक्षांची / प्रश्नपत्रिकांची उत्तरतालिका आयोगाच्या वेबसाईटवर प्रसिद्ध करण्यात येईल.
- ३.५.२ उत्तरतालिके संदर्भात विहित कालावधीत प्राप्त होणा-या अभिवेदनाचा सर्वसाधारणपणे विचार करण्यात येईल व आवश्यकतेनुसार सुधारित उत्तरतालिका पुन्हा प्रसिद्ध करण्यात येईल.

३.६ उत्तरपत्रिकांचे मूल्यांकन :-

वस्तुनिष्ठ स्वरूपाच्या उत्तरपत्रिकांचे मूल्यांकन करताना, उत्तरपत्रिकेत नमूद केलेल्या योग्य उत्तरांनाच गुण दिले जातील. तसेच, प्रत्येक चार चुकीच्या उत्तरांमागे एक गुण एकूण गुणांमधून वजा करण्यात येईल.

३.७ गुणांची सीमारेषा :-

- ३.७.१ संबंधित परीक्षेच्या परीक्षायोजनेनुसार गुणांची सीमारेषा (Cut off Line) निश्चित करण्यात येईल. सदर सीमारेषा निश्चित करताना गुणवत्ता राखण्याच्या दृष्टीने गुणांची किमान टक्केवारी राखण्यात येईल व सदर टक्केवारी प्रकरणपरत्वे आयोगाच्या धोरणानुसार राहिल.
- ३.७.२ आयोगाच्या धोरणानुसार संबंधित परीक्षेच्या गुणांची सीमारेषा (Cut Off Line) निकालानंतर आयोगाच्या वेबसाईटवर प्रसिद्ध करण्यात येईल.
- ३.७.३ गुणांच्या सीमारेषे संदर्भात प्राप्त होणा-या कोणत्याही अभिवेदनाचा सर्वसाधारणपणे विचार करण्यात येणार नाही.

३.८ गुणांची पडताळणी करण्याबाबतची पद्धत :-

- ३.८.१ पूर्व परीक्षेकरिता गुणांची पडताळणी अथवा फेरतपासणी करण्याबाबतची निवेदने कोणत्याही परिस्थितीत विचारात घेण्यात येणार नाहीत.
- ३.८.२ पारंपरिक स्वरूपाच्या परीक्षा/उत्तरपुस्तिकेकरिता गुणांची पडताळणी करण्यात येते, फेरमुल्यांकन केले जात नाही.
- ३.८.३ निकाल जाहीर झाल्यानंतर प्रोफाईलमध्ये गुणपत्रक प्राप्त झाल्याच्या दिनांकापासून १० दिवसांच्या आत उमेदवाराने गुणांची पडताळणी करण्याकरिता अर्ज केल्यास त्याचा विचार केला जाईल. त्याकरिता उमेदवाराला ऑनलाईन पद्धतीने विहित नमुन्यात अर्ज करणे, प्रत्येक विषयाला रुपये ११५/- प्रमाणे शुल्क रक्कम भरा या पर्यायावर क्लिक करून अर्जदाराला क्रेडिट कार्ड/डेबीट कार्ड/ नेट बँकिंग (35+ बँका) द्वारे भरणा करता येईल. अथवा अर्जदार ऑनलाईन अर्ज सादर करून संग्राम केंद्र / सीएससी (नागरिक सेवा केंद्र) येथे शुल्काचा भरणा करण्याचा पर्याय स्वीकारू शकेल. याबाबतच्या सविस्तर सूचना आयोगाच्या वेबसाईटवर उपलब्ध करून देण्यात येतील.

३.९ मुलाखत :-

- ३.९.१ उमेदवार विशिष्ट पदावर नेमणूक होण्यास कितपत योग्य आहे आणि त्याची मानसिक कुवत किती आहे ते अजमावणे हा मुलाखतीचा उद्देश असतो. मुलाखतीच्या वेळी विचारण्यात येणा-या प्रश्नांमध्ये इतर प्रश्नांबरोबरच ज्यासाठी अर्ज केलेला असेल त्या पदाची कर्तव्ये व जबाबदा-या, उमेदवाराने ज्ञानाच्या ज्या विशिष्ट क्षेत्रातील विशेषज्ञता प्राप्त केली असेल त्या क्षेत्रातील अद्ययावत घडामोडी, ग्रामीण क्षेत्रांच्या स्थितीबाबत त्याला असलेली माहिती आणि ग्रामीण जनतेच्या समस्या यासंबंधीचे प्रश्न याचा समावेश असतो.
- ३.९.२ मुलाखत घेतलेल्या उमेदवारांना मुलाखतीनंतर शक्य तितक्या लवकर, त्यांची नियुक्तीसाठी शिफारस करण्यात आलेली आहे किंवा नाही ते कळविण्यात येईल व शिफारस झालेल्या उमेदवारांची नांवे आयोगाच्या वेबसाईटवर प्रसिद्ध करण्यात येतील.

३.१० प्रवास खर्च :-

- ३.१०.१ परीक्षेसाठी उपस्थित राहणा-या उमेदवारांना कोणत्याही प्रकारचा प्रवास खर्च देय नाही.
- ३.१०.२ मुलाखतीसाठी बोलाविण्यात आलेल्या उमेदवारांनी आयोगासमोर स्वखर्चाने हजर होणे आवश्यक आहे.

- ३.१०.३ व्यावसायिक अर्हता धारण करणा-या अथवा यापूर्वी कोणत्याही सेवेत नसलेल्या तसेच उत्पन्नाचे साधन नसलेल्या, म्हणजे जे बेरोजगार आहेत अशा उमेदवारांना रेल्वेचे दुस-या वर्गाचे (सर्वसाधारण) भाडे आणि / किंवा रेल्वेची सोय नसलेल्या स्थानकांमधील प्रवासासाठी नेहमीचे बसभाडे (साध्या बसच्या भाड्याइतका) प्रवास खर्च देण्यात येतो. मात्र त्यांनी पुढील गोष्टींचे पालन करणे आवश्यक आहे :-
- (१) प्रवास केल्याचा पुरावा म्हणून रेल्वेचे / बसचे तिकीट, तिकीट क्रमांक किंवा रेल्वे पावतीसारखा इतर कोणताही लेखी पुरावा सादर करणे.
  - (२) रेल्वेचे सर्वसाधारण द्वितीय वर्ग किंवा साध्या एसटी बसचे आरक्षण शुल्क अनुज्ञेय.
  - (३) प्रवास खर्चाच्या प्रतिपूर्तीची मागणी करण्यासाठी मुलाखतीच्या दिवशी पुरविण्यात येणारा नमुना आणि मागणी केलेल्या रकमेसाठी पावती सादर करणे.
  - (४) ज्या पदासाठी मुलाखत देण्याच्या उद्देशाने आला असेल त्या पदासाठी आवश्यक अर्हता, निकष असल्यास त्यानुसार, धारण करीत असल्याबद्दल सर्व मूळ प्रमाणपत्रे सादर करणे.
  - (५) रेल्वेतर्फे देण्यात येणा-या प्रवास सवलतीचा लाभ घेतला असल्यास वरील अटींच्या आधीन राहून (खर्च केलेल्या रकमेइतक्या) खर्चाची प्रतिपूर्ती केली जाईल.

३.११ समान गुण धारण करणा-या उमेदवारांची प्राधान्य क्रमवारी :-

- ३.११.१ अंतिम शिफारस यादी तयार करताना समान गुण धारण करणा-या पात्र उमेदवारांची प्राधान्य क्रमवारी (Ranking) आयोगाद्वारे खालील निकषानुसार निश्चित करण्यात येईल :-
- (१) अर्ज सादर करण्याच्या अंतिम दिनांकास धारण केलेली उच्च शैक्षणिक अर्हता व त्यामध्ये विद्यावाचस्पती (डॉक्टरेट), संशोधन पदव्युत्तर पदवी (एम.फिल.), पदव्युत्तर पदवी या उतरत्या क्रमाने.
  - (२) उच्च शैक्षणिक अर्हता प्राप्त केल्याचा दिनांक.
  - (३) जाहिरात / अधिसूचनेमध्ये प्राधान्यशील अर्हता विहित केली असल्यास, ती अर्हता.
  - (४) जाहिरात / अधिसूचनेमध्ये अनुभव विहित केला असल्यास, अर्ज स्वीकारण्याच्या अंतिम दिनांकास धारण करित असलेल्या विहित अनुभवाचा कालावधी.
  - (५) जाहिरात/ अधिसूचनेमध्ये मागासवर्गीय उमेदवारांना प्राधान्य देण्याची तरतूद विहित केली असल्यास, मागासवर्गीय उमेदवार आणि त्यामध्ये अनुसूचित जमाती, अनुसूचित जाती, विमुक्त जाती (अ), भटक्या जमाती(ब), विशेष मागास प्रवर्ग, भटक्या जमाती (क), भटक्या जमाती (ड), इतर मागास वर्ग या क्रमाने.
  - (६) वय - वयाने ज्येष्ठ असलेल्यांचा क्रम वरती लागेल.
  - (७) वरील निकष लागू नही उमेदवारांचा गुणवत्ताक्रम समान येत असल्यास अशा उमेदवारांचा गुणवत्ताक्रम त्यांच्या आडनावाच्या अद्याक्षरानुसार निश्चित करण्यात येईल.

३.११.२ उपरोक्त निकषामध्ये वेळोवेळी आवश्यकतेनुसार बदल करण्याचे अधिकार आयोगास राहतील.

३.१२ शिफारस -

- ३.१२.१ उमेदवार कोणत्या प्रवर्गाचा आहे अथवा उमेदवाराने कोणत्या आरक्षित पदाकरिता दावा केला आहे, याचा विचार न करता सर्व पात्र उमेदवारांचा अमागास पदांसाठी प्रथम विचार करण्यात येईल. विशिष्ट प्रवर्गासाठी आरक्षित असलेल्या पदाकरिता त्याच प्रवर्गातील उमेदवारांचा विचार करण्यात येईल. तथापि, त्याकरिता उमेदवारांनी त्यांच्या दाव्याच्या पुष्ट्यर्थ सक्षम प्राधिकार्यांनी दिलेले व विहित नमुन्यातील प्रमाणपत्र सादर करणे आवश्यक आहे.
- ३.१२.२ मागासवर्गीयांकरिता तसेच अपंग, महिला, माजी सैनिक, खेळाडू यांच्याकरिता असलेल्या आरक्षणाच्या अधीन राहून, तसेच विविध पदांसाठी उमेदवारांनी दिलेले पसंतीक्रम विचारात घेऊन (लागू असेल तेथे) अंतिम निकालातील गुणवत्ताक्रमाप्रमाणे भरावयाच्या पदसंख्येइतक्या उपलब्ध जागांवर उमेदवारांची नियुक्ती करण्यासाठी शासनाकडे शिफारस करण्यात येईल.
- ३.१२.३ अंतिम निकालाआधारे उपलब्ध पदांच्या संख्येइतक्या उमेदवारांचीच निवड केली जाईल. त्यामध्ये मागाहून वाढ केली जाणार नाही.
- ३.१२.४ शिफारस केलेल्या उमेदवारांची यादी आयोगाच्या वेबसाईटवर तसेच मुंबई येथील आयोगाच्या कार्यालयात व संबंधित जिल्हा केंद्रावरील जिल्हाधिकारी कार्यालयात सूचना फलकावर प्रसिद्ध करण्यात येईल. निकाल जाहीर झाल्याची बातमी राज्यातील प्रमुख वर्तमानपत्रांत प्रसिद्ध करण्यात येईल.

३.१३ गुणपत्रिका -

- ३.१३.१ परीक्षा-योजनेनुसार ज्या परीक्षेकरिता उमेदवारांना गुण कळविले जातात, त्या परीक्षेकरिता सर्व विषयांना उपस्थित असलेल्या परंतु लेखी परीक्षेच्या निकालाच्या आधारे मुलाखतीसाठी अथवा शारीरिक चाचणीसाठी पात्र न ठरलेल्या उमेदवारांना गुणपत्रिका लेखी परीक्षेच्या निकालानंतर ईमेलद्वारे त्वरित पाठविण्यात येतील. तसेच गुणपत्रिका आयोगाच्या वेबसाईटवर उपलब्ध करून देण्यात येईल.
- ३.१३.२ अंतिम निकाल जाहीर झाल्यानंतर मुलाखतीस उपस्थित असलेल्या व मुलाखत झालेल्या प्रत्येक उमेदवारास त्याचे विषयवार व मुलाखतीचे गुण, तसेच शारीरिक चाचणीचे गुण (लागू असेल तेथे) दर्शविणारी गुणपत्रिका www.mahaonline.gov.in या वेबसाईटवरील उमेदवारांच्या प्रोफाइलमध्ये उपलब्ध करून देण्यात येईल.

४. आरक्षण :-

४.१ मागासवर्गाचे आरक्षण :-

- ४.१.१ मागासवर्गाचे आरक्षण महाराष्ट्र राज्य लोकसेवा (अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, निरधिसूचित जमाती (विमुक्त जाती), भटक्या जमाती, विशेष मागास प्रवर्ग आणि इतर मागासवर्ग यांच्यासाठी आरक्षण) अधिनियम, २००१ आणि तद्नंतर शासनाने यासंदर्भात वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या आदेशानुसार राहिल.
- ४.१.२ वि.जा.(अ), भ.ज.(ब), वि.मा.प्र., भ.ज.(क), भ.ज.(ड) व इ.मा.व. या मागासवर्गासाठीच्या आरक्षणाबाबतच्या तरतुदी शासन निर्णय, समाजकल्याण, सांस्कृतिक कार्य व क्रीडा विभाग क्रमांक सीबीसी-१०९४/ प्र.क्र.८६/ मावक-५, दि.१६ जून, १९९४ नुसार आणि तद्नंतर शासनाने यासंदर्भात वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या आदेशानुसार राहिल.

- ४.१.३ जातीच्या दाव्याच्या पुष्ट्यर्थ महाराष्ट्र अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागासवर्ग (जातीचे प्रमाणपत्र देण्याचे व त्यांच्या पडताळणीचे विनियमन) अधिनियम - २००० मधील तरतुदीनुसार सक्षम प्राधिका-याकडून प्रदान करण्यात आलेले जातीचे प्रमाणपत्र ग्राह्य धरण्यात येईल.
- ४.१.४ शासन निर्णय, आदिवासी विकास विभाग, क्र.एसटीसी -१६९६/प्र.क्र.३४/का-१०, दि.७ मार्च, १९९६ आणि तद्नंतर शासनाने यासंदर्भात वेळोवेळी आदेश काढून विहित केलेल्या नमुन्यात अनुसूचित जमातीच्या उमेदवारांनी जातीचे प्रमाणपत्र सादर करणे आवश्यक राहिल.
- ४.१.५ शासन निर्णय, सामाजिक न्याय, सांस्कृतिक कार्य, क्रीडा व विशेष सहाय्य विभाग, क्रमांक सीबीसी-१०/२००१/प्र.क्र.१२०/मावक-५, दि.१ नोव्हेंबर, २००१, तसेच शासन परिपत्रक, सामाजिक न्याय, सांस्कृतिक कार्य व विशेष सहाय्य विभाग, क्रमांक सीबीसी-१०/२००६ / प्र.क्र. १५/मावक-५, दि.३० जून, २००६ आणि तद्नंतर शासनाने यासंदर्भात वेळोवेळी आदेश काढून विहित केलेल्या नमुन्यात अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्गीय व विशेष मागास प्रवर्गातील उमेदवारांनी जातीचे प्रमाणपत्र सादर करणे आवश्यक राहिल.
- ४.१.६ महिला उमेदवारांच्या बाबतीत शासन पत्र, सामाजिक न्याय, सांस्कृतिक कार्य, क्रीडा व विशेष सहाय्य विभाग, क्रमांक सीबीसी-१०/२००४/प्र.क्र.६८७/मावक-५, दि.२९ ऑक्टोबर, २००४ मधील आदेशानुसार निर्गमित करण्यात आलेली विवाहापूर्वीचे नांव अंतर्भूत असलेली क्रिमी लेअर मध्ये मोडत नसल्याबाबतची प्रमाणपत्रे ग्राह्य धरण्यात येतील.
- ४.१.७ शासन निर्णय, आदिवासी विकास विभाग, क्र.एसटीसी - १६९६ / प्र. क्र. ३४ / का - १० , दि. ७ मार्च, १९९६ नुसार अनुसूचित जमाती प्रवर्गातील उमेदवारांना तसेच, शासन निर्णय, सामाजिक न्याय, सांस्कृतिक कार्य, क्रीडा व विशेष सहाय्य विभाग, क्र. बीसीसी-१०/२००१/ प्र.क्र.१२०/मावक-५, दि.१ नोव्हेंबर, २००१ नुसार अनुसूचित जाती, विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागास प्रवर्ग व विशेष मागास प्रवर्गातील उमेदवारांना जातीचे प्रमाणपत्र निर्गमित करण्यासाठी, तसेच ज्या जातींना उन्नत व प्रगत गटात मोडत नसल्याचे प्रमाणपत्र सादर करावे लागते, असे प्रमाणपत्र निर्गमित करण्यासाठी खाली नमूद केलेल्या अधिका-यांना सक्षम प्राधिकारी म्हणून घोषित करण्यात आले आहे :-
(एक) संबंधित उपविभागीय अधिकारी (महसूल) (दोन) उपजिल्हाधिकारी किंवा (तीन) जिल्हाधिकारी
उपरोक्त सक्षम प्राधिका-यांनी जातीच्या प्रमाणपत्रावर अन्य कोणताही शिक्का न मारता उपविभागीय अधिकारी (महसूल), उपजिल्हाधिकारी किंवा जिल्हाधिकारी असा शिक्का मारून जातीचे प्रमाणपत्र निर्गमित केले असणे आवश्यक आहे. अन्य कोणत्याही प्रकारे निर्गमित केलेले प्रमाणपत्र वैध समजले जाणार नाही.
- ४.१.८ शासन परिपत्रक, समाजकल्याण, सांस्कृतिक कार्य व क्रीडा विभाग, क्रमांक सीबीसी -१०९६/प्र.क्र.४८/मावक-५, दिनांक १३ सप्टेंबर, १९९६ नुसार तालुका दंडाधिकारी यांनी दि.३ जून, १९९६पूर्वी प्रदान केलेले जातीविषयक प्रमाणपत्र ग्राह्य धरण्यात येईल.
- ४.१.९ शासन परिपत्रक, समाजकल्याण, सांस्कृतिक कार्य व क्रीडा विभाग, क्रमांक सीबीसी- १०९४/प्र.क्र.८६/मावक-५, दिनांक २२ नोव्हेंबर, १९९५ तसेच शासनपत्र सामाजिक न्याय, सांस्कृतिक कार्य व विशेष सहाय्य विभाग, क्रमांक सीबीसी - १० / २००६/प्र.क्र.१६२/मावक -५, दि.१८ एप्रिल, २००६ मधील आदेशानुसार ज्या व्यक्तींच्या नांवे जातीचे प्रमाणपत्र असेल ती व्यक्ती व त्या व्यक्तीचे कुटुंब क्रिमी लेअर मध्ये मोडत नसल्याचे व धारकाच्या नांवाने सर्वसाधारण रहिवास प्रमाणपत्रात प्रमाणित करणे आवश्यक आहे.
- ४.१.१० महाराष्ट्राचे सर्वसाधारण रहिवासी असलेल्या स्थलांतरित मागासवर्गीय उमेदवारांच्या बाबतीत शासन निर्णय समाजकल्याण, सांस्कृतिक कार्य व क्रीडा विभाग क्रमांक सीबीसी- १०८५ / २६३०४ / [२१९९] / बीसीडब्ल्यू - ५ , दि. ६ ऑक्टोबर, १९८६ मधील आदेशानुसार निर्गमित करण्यात आलेली प्रमाणपत्रे ग्राह्य धरण्यात येतील.
- ४.१.११ जातीच्या दाखल्यामध्ये पुढील बाबी स्पष्टपणे नमूद असणे आवश्यक आहे :-
(१) जात स्पष्टपणे लिहिलेली असावी, ती संक्षेपात्मक असू नये.
(२) जातीचे वर्गीकरण जसे अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्ग स्पष्टपणे नमूद करावे.
(३) जातीचे प्रमाणपत्र विहित नमुन्यात असावे.
(४) प्रमाणपत्रामध्ये ज्या शासकीय आदेशान्वये ती जात मागासवर्गीयांच्या यादीत समाविष्ट करण्यात आली असेल, त्या आदेशाचा क्रमांक व दिनांक नमूद असावा आणि ती व्यक्ती सक्षम प्राधिका-याच्या कार्यक्षेत्रात सर्वसाधारण रहिवासी असल्याचा स्पष्ट उल्लेख असावा.
- ४.१.१२ मागासवर्गीय उमेदवारांनी ते महाराष्ट्र राज्याचे अधिवासी असल्याचे प्रमाणपत्र स्वतःच्याच नांवाने सादर करणे आवश्यक आहे.
- ४.१.१३ जातीच्या प्रमाणपत्रात उमेदवार आणि त्यांचे कुटुंबीय महाराष्ट्र राज्यात सर्वसाधारण वास्तव्य [Ordinarily Reside(s)] असल्याची तरतूद करण्यात आली असेल तर अशा प्रकरणी महाराष्ट्र राज्याचे अधिवासी असल्याबाबतचा दाखला सादर करणे उमेदवारांस सर्वसाधारणपणे बंधनकारक राहणार नाही. भारतीय लोकप्रतिनिधित्व कायदा, १९५० च्या कलम - २० नुसार सर्वसाधारण वास्तव्याचा अर्थ लावला जाईल.
- ४.१.१४ मागासवर्गातील असल्याचा दावा सांगणा-या उमेदवारांच्या बाबतीत विहित नमुन्यातील आवश्यक त्या प्रमाणपत्रांच्या प्रती (आवश्यक प्रमाणपत्राचे नमुने परिशिष्टांमध्ये दिले आहेत) मुलाखतीच्या वेळी सादर करणे आवश्यक राहिल.
- ४.१.१५ विमुक्त जाती (अ), भटक्या जमाती (ब), विशेष मागास प्रवर्ग, भटक्या जमाती (क), भटक्या जमाती (ड) व इतर मागासवर्गाचा दावा करणा-या उमेदवारांनी समाजातील उन्नत व प्रगत गटामध्ये मोडत नाहीत असे अर्जांमध्ये स्पष्टपणे नमूद करणे व त्याबाबतच्या प्रमाणपत्राच्या प्रती जोडणे आवश्यक आहे. असे न केल्यास आणि विहित प्रमाणपत्राच्या प्रती न जोडल्यास अशा उमेदवारांचा विमुक्त जाती (अ), भटक्या जमाती (ब), विशेष मागास प्रवर्ग, भटक्या जमाती (क), भटक्या जमाती (ड) किंवा इतर मागासवर्गाचा दावा ग्राह्य धरला जाणार नाही.
- ४.१.१६ उन्नत व प्रगत गटामध्ये मोडणा-या विमुक्त जाती (अ), भटक्या जमाती (ब), विशेष मागास प्रवर्ग, भटक्या जमाती (क), भटक्या जमाती (ड) किंवा इतर मागास प्रवर्गातील उमेदवारांनी अमागास उमेदवारांप्रमाणे आवश्यक संपूर्ण परीक्षा शुल्क पाठविणे आवश्यक आहे व त्यांना खुल्या गटातील समजण्यात येईल. तसेच ते वयोमर्यादेतील सवलतीसह कोणत्याही सवलतीस पात्र समजले जाणार नाहीत.

४.२ महिलांसाठीचे आरक्षण :

- ४.२.१ महिलांसाठी असलेले आरक्षण शासन निर्णय, महिला व बालविकास विभाग, क्रमांक ८२/२००१/मसेआ-२०००/प्र.क्र.४१५/का-२, दिनांक २५ मे, २००१ आणि तद्नंतर शासनाने वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या आदेशानुसार राहिल.
- ४.२.२ महिलांच्या आरक्षित पदांच्या लाभाकरिता उमेदवार महाराष्ट्र राज्याचा सर्वसाधारणपणे रहिवासी असावा.

- ४.२.३ महिलांचे आरक्षण हे त्या त्या प्रवर्गासाठी समांतर आरक्षण राहिले. तथापि भरतीच्या वर्षात मागासवर्गीय महिलांकरिता आरक्षित पदांसाठी त्या त्या प्रवर्गातील महिला उमेदवार उपलब्ध झाल्या नाहीत, तर सदर आरक्षण इतरत्र अदलाबदल न करता त्या-त्या प्रवर्गातील पुरुष उमेदवारांमार्फत भरण्यात येईल.
- ४.२.४ खुल्या संवर्गातील महिलांसाठी आरक्षित असलेल्या जागेवर नियुक्तीकरिता त्या संवर्गातील योग्य महिला उमेदवार उपलब्ध न झाल्यास त्या जागा अराखीव समजण्यात येतील.
- ४.२.५ खुल्या संवर्गातील उन्नत आणि प्रगत व्यक्ती / कुटुंबातील (क्रिमी लेअर) महिला सदस्यांना महिलांसाठी असलेले ३० टक्के आरक्षण अनुज्ञेय राहणार नाही. तसेच मागासवर्गीय प्रवर्गातील इतर मागासवर्ग, भटक्या जमाती (क) आणि भटक्या जमाती (ड) या प्रवर्गातील उन्नत आणि प्रगत व्यक्ती / कुटुंबातील महिला सदस्यांना महिलांचे ३० टक्के आरक्षण अनुज्ञेय राहणार नाही.
- ४.२.६ खुल्या प्रवर्गातील महिलांसाठी असलेल्या आरक्षणाचा लाभ घेऊ इच्छिणा-या खुल्या प्रवर्गातील महिला उमेदवारांनी त्या क्रिमीलेअर प्रवर्गातील महिला नसल्याचे अर्जात नमूद करणे आवश्यक आहे.
- ४.२.७ खुल्या प्रवर्गातील महिला उन्नत अथवा प्रगत व्यक्ती/गट(क्रिमी लेअर) यामध्ये मोडत नसल्याबाबतचा प्रमाणपत्राचा नमुना सोबतच्या परिशिष्टामध्ये दिलेला आहे.
- ४.२.८ मागासवर्गीयांच्या प्रवर्गातील महिला उमेदवार खुल्या प्रवर्गातील जागांकरिता विकल्प देतील किंवा विकल्प न देताही मागासवर्गीयांच्या प्रवर्गातील महिला उमेदवारांची निवड खुल्या प्रवर्गातील महिलांच्या आरक्षित पदावर झाल्यास, अशा महिला उमेदवारांना प्रमाणपत्र सादर करण्याबाबत खालील दोन विकल्प राहतील :-
- (१) सामाजिक न्याय विभाग, आदिवासी विकास विभाग अथवा विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागास प्रवर्ग व विशेष मागास प्रवर्ग कल्याण विभाग यांनी विहित केल्याप्रमाणे त्यांच्या संबंधित जातीची प्रमाणपत्रे (क्रिमी लेअर प्रमाणपत्रासह) सादर करावीत. अशा महिला उमेदवारांनी खुल्या प्रवर्गातील महिलांकरिता विहित केलेले क्रिमी लेअरचे प्रमाणपत्र देण्याची आवश्यकता नाही.
- (२) संबंधित जातीचे विहित प्रमाणपत्र सादर करू इच्छित नसणा-या किंवा सादर करू न शकलेल्या महिला उमेदवारांनी खुल्या प्रवर्गातील महिलांप्रमाणेच परिशिष्ट- पाच नुसार विहित केलेले उन्नत व्यक्ति / गट (क्रिमी लेअर) मध्ये मोडत नसल्याबाबतचे प्रमाणपत्र सादर करणे आवश्यक राहिले.
- ४.२.९ शासन निर्णय, समाजकल्याण, सांस्कृतिक कार्य व क्रीडा विभाग, क्रमांक सी.बी.सी.-१०९८/प्र.क्र.१५१/मावक-५, दिनांक ७ मे, १९९९ अन्वये शासनाने आंतरजातीय विवाह केलेल्यांना मिळणा-या मागासवर्गाच्या सवलती/फायदे रद्द केले आहेत. त्यानुसार आंतरजातीय विवाह केलेल्या उमेदवारांनी अर्ज सादर करताना आवश्यक ती दक्षता घ्यावी.
- ४.२.१० शासन परिपत्रक, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक एसआरव्ही - १०९७ / प्र.क्र. ३१ / ९८ / १६ - अ, दिनांक १६ मार्च, १९९९ नुसार महिला आरक्षणाबाबत कार्यवाही करण्यात येईल.

४.३ अपंगांसाठीचे आरक्षण

- ४.३.१ अपंग व्यक्ती (समान संधी, हक्कांचे संरक्षण व संपूर्ण सहभाग) अधिनियम,१९९५ च्या कलम २ मध्ये नमूद केल्यानुसार अपंग व्यक्तींची व्याख्या खालीलप्रमाणे आहे :-
- (1) **Blindness** : Refers to a condition where a person suffers from any of the following conditions, namely:-
 (One) Total absence of sight; or
 (Two) visual acuity not exceeding 6/60 or 20/200 (snellen) in the better eye with correcting lenses; or
 (Three) limitation of the field of vision subtending an angle of 20 degree or worse.
- (2) **Low vision** : Means a person with impairment of visual functioning even after treatment or standard refractive correction but who uses or is potentially capable of using vision for the planning or execution of a task with appropriate assistive device.
- (3) **Hearing impairment** : Means loss of sixty decibels or more in the better ear in the conversational range of frequencies.
- (4) **Locomotor disability** : Means disability of the bones, joints or muscles leading to substantial restriction of the movement of the limbs or any form of cerebral palsy.
- (5) **Cerebral palsy** : Means a group of non-progressive conditions of a person characterised by abnormal motor control posture resulting from brain insult or injuries occurring in the pre-natal,peri-natal or infant period of development.
- (6) All the cases of Orthopaedically handicapped persons would be covered under the category of "Locomotor disability" or "Cerebral palsy".
- ४.३.२ अपंग व्यक्तींसाठी ठेवण्यात आलेल्या आरक्षणाचा व वयोमर्यादेतील सवलतीचा लाभ मिळविण्यासाठी अपंगत्वाचे प्रमाण किमान ४०% असणे आवश्यक आहे.
- ४.३.३ फक्त कायम स्वरूपाचे अपंगत्व असलेल्या उमेदवारांनाच अपंग व्यक्तींसाठी ठेवण्यात आलेल्या आरक्षणाचे व वयोमर्यादेतील सवलतीचे फायदे देय असतील. तात्पुरत्या स्वरूपातील अपंगत्वाचे प्रमाणपत्र असलेल्या उमेदवारांना अपंग व्यक्तींसाठी असलेले कोणतेही फायदे देय नाहीत.
- ४.३.४ संबंधित पदाला अपंग आरक्षण लागू करण्याबाबत शासनाने जारी केलेल्या शासन आदेशातील अपंग प्रवर्गानुसारच प्रमाणपत्र सादर करणे आवश्यक आहे. सदर अपंग प्रवर्ग सर्वसाधारणपणे खालीलप्रमाणे आहेत :-
- (1) B = Blind (2) PS = Partially sighted (3) LV = Low vision (4) PD = Partially deaf (5) OA = One arm affected (6) BL = Both legs affected (7) OL=One leg affected (8) BA=Both arms affected (9) BLA = Both arms & legs affected (10) D = Total deaf
- उपरोक्त अपंग प्रवर्गानुसार विहित नमुन्यातील प्रमाणपत्र मुलाखतीच्या वेळी सादर करणा-या उमेदवारांचाच विचार करण्यात येईल.
- ४.३.५ शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक अपंग १००३/प्र.क्र.१२७/२००३/१६-अ,दि. ६ मे,२००४ मधील आदेशानुसार उमेदवार ज्या जिल्ह्यातील सर्वसाधारण रहिवासी असेल त्या जिल्ह्यातील शासकीय रुग्णालयातील राज्य शासनाने प्राधिकृत केलेल्या संबंधित विषयातील वैद्यकीय तज्ञांच्या मंडळाचे अपंगत्वाचे विहित नमुन्यातील प्रमाणपत्र आधारभूत धरण्यात येईल.
- ४.३.६ सर्वसाधारण रहिवासी या संज्ञेला भारतीय लोकप्रतिनिधित्व कायदा, १९५० च्या कलम २० नुसार जो अर्थ आहे तोच अर्थ असेल.

- ४.३.७ अपंग व्यक्तीसाठी आरक्षित पदावर नियुक्तीकरिता संबंधित व्यक्तीने त्या पदासाठी असलेली विहित अर्हता धारण करणे आवश्यक आहे. तसेच, त्या पदावर काम करण्यास तो सक्षम असला पाहिजे. सदर अपंग उमेदवार संबंधित पदावर नियुक्तीसाठी सक्षम आहे किंवा कसे याची तपासणी नियुक्तीपूर्वी वैद्यकीय मंडळाकडून शासनामार्फत करून घेण्यात येईल.
- ४.३.८ शासन परिपत्रक, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग क्रमांक अपंग-२००७ / प्र.क्र.६१ / सुधार-३, दिनांक २० एप्रिल, २००७ व शासन परिपत्रक, सामान्य प्रशासन विभाग क्रमांक न्याय-२००७ / स.न्या / प्र.क्र.१०३ (भाग-३) / १६-अ, दिनांक १९ ऑक्टोबर, २००७ अन्वये विहित करण्यात आलेल्या कार्यपद्धतीनुसार अपंगांसाठी आरक्षित असलेल्या पदावर सरळसेवेने भरती करताना उमेदवार कोणत्या सामाजिक प्रवर्गातील आहे, याचा विचार न करता गुणवत्ताक्रमानुसार प्रथम त्याची भरती करण्यात येईल व भरती केल्यानंतर सदर उमेदवार ज्या सामाजिक प्रवर्गातील असेल, त्या सामाजिक प्रवर्गात उमेदवारास सामावून घेण्यात येईल.
- ४.४ माजी सैनिकांचे आरक्षण :-
- ४.४.१ माजी सैनिक, आणीबाणी व अल्पसेवा राजादिष्ट अधिका-यांना नागरी सेवेतील राजपत्रित गट - अ व गट - ब मधील पदावर नियुक्ती देताना वयोमर्यादेत सवलत देण्यात येते. या वयोमर्यादेच्या सवलतीच्या प्रयोजनार्थ खाली नमूद केलेल्या माजी सैनिकांच्या सुधारित व्याख्येनुसार माजी सैनिक गणल्या जाणा-या उमेदवारांचाच विचार केला जाईल :-
- An " Ex-Serviceman " means a person, who has served in any rank (whether as combatant or as non - combatant) in the Regular Army, Navy and Air Force of the Indian Union but does not include a person who has served in the Defence Security Corps, the General Reserve Engineering Force, the Lok Sahayak Sena and the Para-Military Forces, and
- (i) who has retired from such service after earning his / her pension; or
- (ii) who has been released from such service on medical grounds attributable to military service or circumstances beyond his control and awarded medical or other disability pension; or
- (iii) who has been released otherwise than on his own request from such service as a result of reduction in establishment; or
- (iv) who has been released from such service after completing the specific period of engagement otherwise than at his own request or by way of dismissal or discharge on account of misconduct or inefficiency and has been given a gratuity and includes personnel of the Territorial Army of the following categories, namely :-
- (i) pension holders for continuous embodies services;
- (ii) persons with disability attributable to military service; and
- (iii) gallantry award winners.
- Provided that any person who has been released prior to 1st July, 1987 :-
- (a) at his own request after completing 5 years' service in the Armed Forces of the Union; or
- (b) after serving for a continuous period of six months after attestation otherwise than at his own request or by way of dismissal or discharge on account of misconduct or inefficiency or has been transferred to the reserve pending such release; shall also deemed to be an ex-servicemen for the purpose for this clause.
- Explanation-** (1) The persons serving in the Armed Forces of the Union who on retirement from service, would come under the category of " Ex-Servicemen", may be permitted to apply for re-employment one year before the completion of the specified terms of engagement & avail themselves of all concession available to ex-servicemen but shall not be permitted to leave the uniform until they complete the specified terms of engagement in Armed Forces of the Union.
- (2) The Armed forces personnel retired / released at their own request but having earned their pension will be included in the term" Ex-Servicemen " defined for the purpose of reservation in posts in Government.
- ४.४.२ शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग क्रमांक आरटीए - १०९० / ६२ / प्र.क्र.२२२ / ९१ / २८, दिनांक ३० डिसेंबर, १९९१ नुसार माजी सैनिकांनी लष्करातील सेवेनंतर नागरी सेवेतील पदावर नियुक्तीसाठी देण्यात येणा-या सवलतीचा एकदा फायदा घेऊन त्यांची नागरी सेवेतील पदावर नेमणूक झाली असल्यास पुन्हा त्यांना नागरी सेवेतील पदासाठी माजी सैनिक म्हणून दुस-यांदा सवलतीचा फायदा घेता येणार नाही. परंतु ज्या माजी सैनिकांना खाजगी कंपनी / स्वायत्त संस्था / सार्वजनिक उपक्रम / शासकीय सेवा यामध्ये रोजंदारी कंत्राट पद्धती / तात्पुरत्या तदर्थ स्वरूपाच्या नेमणूका मिळाल्या असतील आणि त्यांना सेवेतून कोणत्याही क्षणी काढून टाकण्याची शक्यता असेल, अशा प्रकरणात हे आदेश लागू राहणार नाहीत.
- ४.४.३ माजी सैनिकांना असलेल्या वयोमर्यादेतील सवलतीच्या प्रयोजनार्थ उमेदवारांनी सोबतच्या परिशिष्टामध्ये दिलेल्या नमुन्यात सक्षम प्राधिका-यांनी (लागू असेल त्याप्रमाणे) प्रदान केलेले प्रमाणपत्र सादर करणे आवश्यक आहे.
- ४.४.४ माजी सैनिकांसाठी आरक्षित असलेल्या पदावर शिफारशीसाठी पात्र उमेदवार उपलब्ध न झाल्यास त्यांच्यासाठी आरक्षित असलेली पदे त्या-त्या प्रवर्गातील गुणवत्ताक्रमानुसार अर्हताप्राप्त उमेदवारांमधून भरण्यात येतील.
- ४.४.५ शासन परिपत्रक, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक एसआरव्ही - १०९७ / प्र.क्र. ३१ / ९८ / १६ - अ, दिनांक १६ मार्च, १९९९ नुसार माजी सैनिक आरक्षणाबाबत कार्यवाही करण्यात येईल.
- ४.५ अत्युच्च गुणवत्ताधारक खेळाडूंच्या आरक्षणाबाबतच्या तरतुदी
- ४.५.१ अत्युच्च गुणवत्ताधारक खेळाडूंचे आरक्षण शासन निर्णय, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग; क्र. राक्रीधो-२००२/प्र.क्र. ६८/क्रीयुसे-२, दिनांक ३० एप्रिल, २००५, २१ जून, २००६, १८ जून, २००६, तसेच क्रमांक संक्रीआ-२००७/(प्र.क्र.३२९/०७)/क्रीयुसे-२, दिनांक ११ जुलै, २००९, शासन निर्णय, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, क्रमांक संक्रीआ-१००६/(प्र.क्र.१८२/०६)/क्रीयुसे-२, दि. ६ मे, २००८, क्रमांक क्रीअसु-

१९०८/(प्र.क्र.३९४/०८)/क्रीयुसे-२,दिनांक २१ ऑगस्ट,२००८, संक्रीआ - २०१० / (प्र.क्र.२७०/१०)क्रीयुसे-२ दिनांक १७ ऑगस्ट, २०१० आणि तद्नंतर यासंदर्भात शासनाने वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या आदेशानुसार राहिल.

४.५.२ क्रीडाविषयक अर्हता :- खेळाडूसाठी आरक्षित पदांवर नियुक्ती देण्यासाठी खेळाडूने क्रीडाविषयक क्षेत्रात खालीलप्रमाणे कामगिरी केलेली असावी :-

४.५.२.१ गट-अ साठी अर्हता

- (एक) सदर पदांसाठी आंतरराष्ट्रीय स्पर्धामधील वैयक्तिक अथवा सांघिक क्रीडा स्पर्धामध्ये भारतातर्फे प्रतिनिधित्व करताना प्रथम द्वितीय अथवा तृतीय स्थान प्राप्त केलेले असावे अथवा सुवर्ण, रौप्य किंवा कांस्य पदक प्राप्त करणारा खेळाडू.
- (दोन) सदर स्पर्धा या संबंधित खेळाच्या आंतरराष्ट्रीय ऑलिम्पिक समितीशी संलग्न असलेल्या आंतरराष्ट्रीय फेडरेशनने आयोजित केलेल्या असाव्यात अथवा आंतरराष्ट्रीय ऑलिम्पिक समितीने स्वतः आयोजित केलेल्या असाव्यात.
- (तीन) उपरोक्त स्पर्धाव्यतिरिक्त असलेल्या स्पर्धा या मान्यताप्राप्त खेळाच्या असून आंतरराष्ट्रीय स्तरावरील मान्यताप्राप्त संघटनेने आयोजित केलेल्या असाव्यात. यामध्ये सहभागी होणा-या खेळाडूंची निवड ही राष्ट्रीय संघातून झालेली असावी. वैयक्तिकरित्या किंवा आमंत्रित स्वरूपाच्या स्पर्धामध्ये भाग घेतलेल्या खेळाडूंचा यासाठी विचार करता येणार नाही.
- (चार) भारतीय खेळ प्राधिकरण यांनी आयोजित केलेल्या ग्रामीण व महिला क्रीडा स्पर्धांतील राज्य व राष्ट्रीय स्तरावर प्रथम, द्वितीय, तृतीय स्थान प्राप्त किंवा सुवर्ण, रौप्य, कांस्य पदकप्राप्त खेळाडू. तथापि प्रत्येक गटात नियुक्तीसाठी स्पर्धा असेल तर वरिष्ठ प्राविण्यास प्राधान्य देण्यात येईल.

४.५.२.२ गट-ब साठी अर्हता

- (एक) सदर पदांसाठी त्या त्या खेळांच्या वैयक्तिक अथवा सांघिक क्रीडा स्पर्धामध्ये महाराष्ट्रातर्फे प्रतिनिधित्व करताना राष्ट्रीय अजिंक्यपद स्पर्धेत प्रथम, द्वितीय अथवा तृतीय स्थान प्राप्त करणारा किंवा सुवर्ण, रौप्य किंवा कांस्य पदक प्राप्त करणारा खेळाडू.
- (दोन) सदर स्पर्धा या संबंधित खेळाच्या भारतीय ऑलिम्पिक समितीशी संलग्न असलेल्या राष्ट्रीय फेडरेशनने आयोजित केलेल्या असाव्यात अथवा भारतीय ऑलिम्पिक समितीने स्वतः आयोजित केलेल्या असाव्यात.
- (तीन) उपरोक्त स्पर्धाव्यतिरिक्त असलेल्या स्पर्धा या मान्यताप्राप्त खेळांच्या असून राष्ट्रीय स्तरावरील भारतीय ऑलिम्पिक समितीच्या मान्यताप्राप्त संघटनेने आयोजित केलेल्या असाव्यात. यामध्ये सहभागी होणा-या खेळाडूंची निवड ही राज्य संघातून झालेली असावी.
- (चार) भारतीय खेळ प्राधिकरण यांनी आयोजित केलेल्या ग्रामीण व महिला क्रीडा स्पर्धांतील राज्य व राष्ट्रीय स्तरावर प्रथम, द्वितीय, तृतीय स्थानप्राप्त किंवा सुवर्ण, रौप्य, कांस्य पदकप्राप्त खेळाडू. तथापि प्रत्येक गटात नियुक्तीसाठी स्पर्धा असेल तर वरिष्ठ प्राविण्यास प्राधान्य देण्यात येईल.

४.५.२.३ गट-क व ड साठी अर्हता

- (एक) सदर पदांसाठी त्या त्या खेळांच्या वैयक्तिक अथवा सांघिक क्रीडा स्पर्धामध्ये किमान राज्य अजिंक्यपद स्पर्धात प्रथम, द्वितीय व तृतीय स्थान प्राप्त करणारा किंवा सुवर्ण, रौप्य किंवा कांस्य पदक प्राप्त करणारा खेळाडू.
- (दोन) राज्य अजिंक्यपद स्पर्धा या सदर खेळाच्या महाराष्ट्र ऑलिम्पिक असोसिएशनशी संलग्न असलेल्या अधिकृत राज्य संघटनेने आयोजित केलेल्या असाव्यात अथवा महाराष्ट्र ऑलिम्पिक असोसिएशनने स्वतः आयोजित केलेल्या असाव्यात. किमान प्राविण्यापेक्षा उच्च स्तरावरील क्रीडा प्राविण्य मिळविणा-या उमेदवारास प्राधान्य असावे. वैयक्तिकरित्या किंवा आमंत्रित स्वरूपाच्या स्पर्धामध्ये भाग घेतलेल्या खेळाडूंचा यासाठी विचार करता येणार नाही.
- (तीन) भारतीय खेळ प्राधिकरणाने आयोजित केलेल्या राष्ट्रीय शालेय स्पर्धामध्ये प्रथम, द्वितीय, तृतीय स्थान प्राप्त करणा-या किंवा सुवर्ण, रौप्य, कांस्य पदक प्राप्त करणारे खेळाडू.
- (चार) भारतीय खेळ प्राधिकरण यांनी आयोजित केलेल्या ग्रामीण व महिला क्रीडा स्पर्धांतील राज्य व राष्ट्रीय स्तरावर प्रथम, द्वितीय, तृतीय स्थानप्राप्त किंवा सुवर्ण, रौप्य, कांस्य पदकप्राप्त खेळाडू. तथापि प्रत्येक गटात नियुक्तीसाठी स्पर्धा असेल तर वरिष्ठ प्राविण्यास प्राधान्य देण्यात येईल.
- (पाच) भारतीय शालेय खेळ महासंघ यांनी आयोजित केलेल्या राष्ट्रीय व राज्य स्तरावरील शालेय क्रीडा स्पर्धांतील प्रथम, द्वितीय, तृतीय स्थान प्राप्त किंवा सुवर्ण, रौप्य, कांस्य पदक प्राप्त खेळाडू.

४.५.३ आरक्षणासाठी मान्यताप्राप्त क्रीडा प्रकार :- विविध गटांसाठी मान्यताप्राप्त क्रीडा प्रकार खालीलप्रमाणे आहेत:-

(अ)इंडियन ऑलिम्पिक असोसिएशनद्वारे मान्यताप्राप्त खेळ				(ब)महाराष्ट्र ऑलिम्पिक असोसिएशनद्वारे मान्यताप्राप्त खेळ			
१	आट्यापाट्या	१७	सॉफ्ट टेनिस	१	आर्चरी	१७	ट्रायथलॉन
२	बॉल बॅडमिंटन	१८	टेनिसक्वार्ट	२	एथलेटिक	१८	व्हालीबॉल
३	बेसबॉल	१९	थ्रोबॉल	३	अक्वेटिक	१९	वेटलिफ्टिंग
४	बिलियर्ड ऍन्ड स्नुकर	२०	ट्रॅम्पोलिन	४	बॅडमिंटन	२०	रेस्टलिंग
५	ब्रिज	२१	टंग ऑफ वॉर	५	बॉक्सिंग	२१	हॉकी
६	बॉडी बिल्डर्स	२२	स्कूल गेम	६	बास्केटबॉल	२१	तायक्वांदो
७	कॅरम	२३	योगा	७	सायकलिंग	२२	फूटबॉल
८	सायकल पोलो	२४	पॅरालिम्पिक	८	जिम्नॅस्टिक	२४	हॉकी
९	कराटे	२५	ब्लाइंड स्पोर्ट्स	९	हॅन्डबॉल	असोसिएट मॅबर	
१०	मल्लखांब			१०	ज्युडो	२५	कॅनोईंग ऍन्ड कयाकिंग
११	मोटर स्पोर्ट्स			११	कबड्डी	२६	मल्लखांब
१२	मार्केटनिअरिंग			१२	खो-खो	२७	फर्न्सिंग
१३	पोलो			१३	लॉन टेनिस	२८	कॅरम
१४	पॉवरलिफ्टिंग			१४	रायफल	२९	बॉडी बिल्डर्स
१५	रोलर स्केटिंग			१५	रोईंग	३०	आट्यापाट्या
१६	रग्बी फुटबॉल			१६	टेबल टेनिस	३१	स्केटींग
(क)महाराष्ट्र ऑलिम्पिक असोसिएशनद्वारे शिफारस केलेले खेळ				(ड) राज्य शासनाने मान्यता दिलेले खेळ			

१	ब्रिज	४	गोल्फ	१	शुटिंग बॉल
२	चेस	५	स्क्वॅश		
३	क्रिकेट	६	सॉफ्टबॉल		

सादर यादीमध्ये वेळोवेळी बदल करण्याचे अधिकार शासनास राहतील.

४.५.४ खेळाडूंच्या कामगिरीची प्रमाणपत्रे प्रमाणित करणा-यांची यादी :-

अ.क्र.	स्पर्धेचा स्तर	प्रमाणपत्र देणारे प्राधिकारी
१	आंतरराष्ट्रीय स्पर्धा	संबंधित खेळाचे राष्ट्रीय फेडरेशनचे सचिव
२	राष्ट्रीय स्पर्धा	संबंधित खेळाच्या राष्ट्रीय फेडरेशनचे सचिव अथवा संबंधित खेळाच्या राज्य संघटनेचे सचिव

४.५.५ सर्वसाधारण अटी व मार्गदर्शक तत्त्वे :-

- (१) खेळाडूंच्या आरक्षित पदांच्या लाभाकरीता खेळाडू हा महाराष्ट्राचा सर्वसाधारण रहिवासी असावा व त्याला मराठीचे ज्ञान असावे.
  - (२) राज्य शासनाच्या सेवेत यापूर्वीच असलेल्या उमेदवारांना त्यांनी क्रीडा क्षेत्रात अधिक वरिष्ठ स्थान अथवा पदक प्राप्त केल्यास व ते शैक्षणिक अर्हता, वयोमर्यादा इत्यादी बाबींसह पात्र असल्यास वरिष्ठ जागेसाठी ते अर्ज करण्यास पात्र राहतील.
  - (३) खेळाडूंची कामगिरीविषयक प्रमाणपत्रे सक्षम प्राधिका-याकडून विहित नमुन्यात घेऊन संचालक, क्रीडा व युवक सेवा, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांनी प्रमाणित केलेली असावीत. प्रमाणपत्राचे नमुने सोबतच्या परिशिष्टामध्ये उपलब्ध आहेत.
  - (४) कोणत्याही खेळाच्या स्पर्धेच्या अधिकृततेबाबत अथवा दर्जाबाबत साशंकता निर्माण झाल्यास संचालक, क्रीडा व युवक सेवा यांच्या अहवालाच्या आधारे शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग व सामान्य प्रशासन विभाग यांच्या संमतीने देण्यात आलेला निर्णय हा अंतिम असेल.
  - (५) खेळाडूंचे आरक्षण हे समांतर आरक्षण राहिल व ते कार्यान्वित करण्यासाठी सामान्य प्रशासन विभागाकडून वेळोवेळी जारी करण्यात येणा-या आदेशानुसार कार्यवाही करण्यात येईल.
  - (६) समांतर आरक्षण असल्यामुळे या संवर्गात अदलाबदल अनुज्ञेय होणार नाही व आरक्षणाचा अनुशेष पुढे नेता येणार नाही.
  - (७) एखादा खेळाडू उमेदवार 'अ' गटातील नेमणूकीसाठी पात्र असून त्याने 'ब' पदासाठी अर्ज केल्यास त्याचा विचार करण्यात येईल.
- ४.६ मागासवर्गीय, अपंग, महिला, माजी सैनिक अथवा खेळाडूंसाठी आरक्षित असलेल्या पदांकरिता दावा करणा-या उमेदवारांनी अर्जातील विहित ठिकाणी आरक्षित पदासाठी निरपवादपणे (Invariably) दावा करणे आवश्यक आहे. अन्यथा त्यांचा आरक्षित पदांसाठी विचार केला जाणार नाही.
- ४.७ आरक्षणासंदर्भातील उपरोक्त शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या अधिकृत वेबसाईटवर (www.maharashtra.gov.in) उपलब्ध आहेत.

५. सर्वसाधारण माहिती :-

५.१ लहान कुटुंबाचे प्रतिज्ञापन :-

- ५.१.१ शासनाने शासकीय विभागातील गट - अ, ब, क आणि ड मधील पदांच्या सेवाप्रवेशासाठी एक आवश्यक अर्हता म्हणून लहान कुटुंबाचे प्रतिज्ञापन विहित करणारे महाराष्ट्र नागरी सेवा (लहान कुटुंबाचे प्रतिज्ञापन) नियम, २००५, दिनांक २८ मार्च, २००५ च्या अधिसूचनेद्वारे पारित केले आहे. या नियमांतील तरतुदीनुसार शासकीय सेवेतील भरतीसाठी सोबतच्या परिशिष्टामध्ये दिलेल्या नमुन्यानुसार विहित केलेल्या नमुन्यातील प्रतिज्ञापन मुलाखतीच्या वेळी सादर करणे आवश्यक आहे.
- ५.१.२ प्रतिज्ञापनात अनुक्रमांक ३ येथे नमूद केल्यानुसार हयात असलेल्या अपत्यांची संख्या दोन पेक्षा अधिक असेल तर दिनांक २८ मार्च, २००६ व तदनंतर जन्माला आलेल्या अपत्यामुळे उमेदवार शासकीय सेवेतील नियुक्तीसाठी अनर्ह ठरविण्यास पात्र होईल.
- ५.१.३ या नियमातील व्याख्येनुसार लहान कुटुंब याचा अर्थ, दोन अपत्ये यांसह पत्नी व पती असा आहे.

५.२ संगणक हाताळणी / वापराबाबतचे ज्ञान -

महाराष्ट्र नागरी सेवा (संगणक हाताळणी / वापराबाबतचे ज्ञान आवश्यक ठरविण्याबाबत) नियम १९९९ मधील तरतुदीनुसार शासनाने वेळोवेळी आवश्यक ठरविलेली संगणक अर्हता धारण करणे आवश्यक राहिल.

५.३. सर्वसाधारण :-

- ५.३.१ आयोगाकडे अर्ज सादर केल्यानंतर अर्जात केलेल्या दाव्यांमध्ये कोणत्याही प्रकारचा बदल करण्याची विनंती आयोगाकडून विचारात घेतली जाणार नाही.
- ५.३.२ सर्व परीक्षांची उत्तरपत्रिका / उत्तरपुस्तिका ही आयोगाची मालमत्ता असून अनधिकृतपणे हाताळणा-या अथवा जवळ बाळगणा-या व्यक्तीवर प्रचलित कायदानुसार कडक कायदेशीर कारवाई करण्यात येईल.
- ५.३.३ आयोगाकडे अर्ज सादर केल्यापासून निवड प्रक्रिया संपेपर्यंतच्या काळात घडणारे बदल, उदा. निलंबन, दंड, फौजदारी खटला, शिस्तभंगविषयक अथवा तत्सम कारवाई इत्यादी, आयोगास वेळोवेळी कळविणे आवश्यक आहे. आयोगाकडे अर्ज सादर केल्यानंतर घडून आलेले बदल आयोगास न कळविल्यास अशा उमेदवाराची उमेदवारी आयोगाकडून रद्द करण्यात येईल.
- ५.३.४ आयोगाने कोणत्याही कारणास्तव प्रतिरोधीत केलेल्या उमेदवारांच्या बाबतीत अर्ज स्वीकारण्याच्या अंतिम दिनांकास प्रतिरोधनाचा कालावधी संपुष्टात येत असेल तरच अशा उमेदवाराने अर्ज करावा. अन्यथा त्यांच्या अर्जाचा विचार करण्यात येणार नाही. तसेच, याबाबत आयोगाकडून उमेदवारास काहीही कळविले जाणार नाही अथवा यासंदर्भात आयोगाशी केलेल्या कोणत्याही पत्रव्यवहाराचा विचार केला जाणार नाही.
- ५.३.५ आयोगामार्फत शिफारस झाल्यावर सार्वजनिक सेवेत उमेदवार योग्य आहे, असे सर्व चौकशीनंतर आढळून आले, तरच शासनाकडून नेमणूक करण्यात येते.
- ५.३.६ शिफारशीनंतर नियुक्तीविषयक पुढील कार्यवाही शासनाकडून करण्यात येते. त्यामुळे नेमणूकीसंबंधीच्या पत्रव्यवहाराची दखल आयोगाकडून घेतली जात नाही. अंतिम निकालानंतरचा/शिफारशीनंतरचा सर्व पत्रव्यवहार शासनाच्या संबंधित विभागाकडे करावा.
- ५.३.७ शासन नियमानुसार नियुक्तीसाठी पात्र असणा-या उमेदवारांना वैद्यकीय मंडळाकडून शासनाच्या निर्देशानुसार वैद्यकीय तपासणी करून घ्यावी लागेल. वैद्यकीय मंडळाकडून शारीरिक व मानसिकदृष्ट्या पात्र असल्याचे प्रमाणित झाल्यानंतरच शासनाकडून संबंधित सेवेसाठी नियुक्ती केली जाते.

- ५.३.८ एकापेक्षा अधिक पत्नी हयात असणारा कोणताही पुरुष महाराष्ट्र शासनाच्या नियंत्रणाखालील सेवेतील नियुक्तीस पात्र असणार नाही. मात्र अंमलात असलेल्या कोणत्याही कायद्याच्या तरतुदीच्या अधीन राहून कोणत्याही व्यक्तीला हा निर्बंध लागू करण्यापासून सूट देण्यास विशेष कारणे आहेत अशी शासनाची खात्री पटल्यानंतर अशी सूट देण्याचे अधिकार शासनास आहेत.
- ५.३.९ एक पत्नी हयात असणा-या पुरुषाशी विवाह केलेली कोणतीही स्त्री महाराष्ट्र शासनाच्या नियंत्रणाखालील सेवेत नियुक्त केली जाण्यास पात्र असणार नाही, मात्र त्या स्त्रीस हा निर्बंध लागू करण्यापासून सूट देण्यास विशेष कारणे आहेत याची खात्री पटल्यानंतर अशी सूट देण्याचे अधिकार शासनास आहेत.
- ५.३.१० नियुक्तीसाठी पात्र असणा-या उमेदवारांना शासन-सेवेच्या अथवा संबंधित संवर्गाच्या सर्वसाधारण शर्तीनुसार किंवा विशेष आदेशानुसार शासनाने विहित केलेले करारपत्र / बंधपत्र / वचनपत्र इत्यादी विशिष्ट स्वरूपात भरून दिल्याशिवाय त्यांना नियुक्ती दिली जाणार नाही.
- ५.४ **विभागीय संवर्ग वाटप :-** महाराष्ट्र शासकीय गट-अ व गट-ब (राजपत्रित व अराजपत्रित) पदावर सरळसेवेने नियुक्तीसाठी विभागीय संवर्ग संरचना व विभागीय संवर्ग वाटप याबाबत नियमावली, २०१० लागू असलेल्या पदाकरीता आयोगाकडून शिफारस झाल्यांतर विहित प्रमाणपत्रे व अन्य कागदपत्रांची पडताळणी झाल्यावर विभागीय संवर्ग वाटप करण्यासाठी उमेदवारास सोबतच्या परिशिष्टामध्ये दिलेल्या विहित नमुन्यामध्ये संबंधित सक्षम प्राधिका-याकडे बंधपत्र सादर करावे लागेल. उमेदवाराचा पसंतीक्रम व संबंधित निवडयादी अथवा गुणवत्ता यादीमधील गुणवत्ता क्रमांक विचारात घेवून सक्षम प्राधिकाऱ्यांकडून संबंधित नियमातील तरतूदीनुसार विभागीय संवर्ग वाटप करण्यात येते.
- ५.५ **उमेदवारी संदर्भातील बदल :-**
- ५.५.१ उमेदवारी संदर्भातील कोणत्याही तरतुदी शासन अथवा आयोगाद्वारे कोणत्याही क्षणी पूर्वलक्षी प्रभावाने बदलण्याची शक्यता आहे. सदर बदल आवश्यकतेनुसार निदर्शनास आणण्यात येतील व ते संबंधितांवर बंधनकारक असतील. असे बदल, प्रसिद्धी पत्रक इत्यादी सर्वसाधारणपणे आयोगाच्या वेबसाईटवर वेळोवेळी प्रसिद्ध करण्यात येतील. त्याकरिता उमेदवाराने वेळोवेळी आयोगाच्या वेबसाईटचे अवलोकन करणे त्यांच्या हिताचे राहिले.
- ५.५.२ आयोगाने वेळोवेळी घेतलेले निर्णय संबंधितांवर बंधनकारक असतील.
- ५.६ **कामाचे ठिकाण आणि पदग्रहण अवधी :-** निवड झालेल्या उमेदवारांनी नियुक्तीचे आदेश काढण्यात आल्यानंतर ताबडतोब कामावर रुजू होणे आवश्यक असते आणि ती पदे जेथे असतील अशा ठिकाणी किंवा महाराष्ट्र राज्यात अशाच प्रकारची पदे जेथे असतील किंवा भविष्यात निर्माण करण्यात येतील त्या इतर कोणत्याही ठिकाणी उमेदवारांना काम करावे लागेल.
- ५.७ **परिविक्षा कालावधीतील वेतन :-**
- ५.७.१ परिविक्षाधीन व्यक्तीला पहिल्या वर्षी वेतन श्रेणीतील किमान दरानुसार वेतन देण्यात येते. उच्च प्रारंभिक वेतन जेथे अनुज्ञेय आहे त्या प्रकरणी उच्च प्रारंभिक वेतन मंजूर करण्याबद्दलचा निर्णय शासनाकडून घेण्यात येतो.
- ५.७.२ अगोदरपासूनच महाराष्ट्र शासनाच्या सेवेत असलेल्या व्यक्तीचे वेतन, महाराष्ट्र नागरी सेवा (वेतन) नियम १९८१ मधील नियम ११ चे संरक्षण देऊन त्या नियमावलीनुसार असलेल्या वेतन श्रेणीत निश्चित करण्यात येते.
- ५.७.३ पहिली वेतनवाढ परिविक्षा कालातील पहिले वर्ष पूर्ण झाल्यानंतर देण्यात येते आणि नंतरची वेतनवाढ परिविक्षा कालावधी समाधानकारकरित्या पूर्ण केल्यानंतर देण्यात येते. विहित मुदतीत विभागीय परीक्षा उत्तीर्ण न झाल्यामुळे किंवा नैमित्तिक रजेव्यतिरिक्त इतर रजा घेतल्यामुळे परिविक्षा काल वाढविण्यात आला असेल त्या बाबतीत, त्या पदाचा परिविक्षा काल समाधानकारक रितीने पूर्ण केल्यानंतर व दीर्घकालीन नियुक्ती झाल्यानंतर दुसरी किंवा नंतरची वेतनवाढ आणि वेतनवाढीची थकबाकी देण्यात येते. असमाधानकारक कामामुळे परिविक्षा काल वाढविण्यात आल्यास त्या बाबतीत, परिविक्षा काल समाधानकारक रितीने पूर्ण केल्याच्या दिनांकापासून दुसरी वेतनवाढ देण्यात येते आणि त्याबद्दलची कोणतीही थकबाकी अनुज्ञेय नसते.
- ५.८ **सेवाप्रवेशोत्तर शर्ती :-**
- ५.८.१ विहित नियमांनुसार विभागीय परीक्षा आणि भाषा परीक्षा उत्तीर्ण होणे आवश्यक आहे.
- ५.८.२ शासन निर्णय, वित्त विभाग, क्रमांक अनियो-१००५/१२६/सेवा ४, दिनांक ३१ ऑक्टोबर, २००५ नुसार दिनांक १ नोव्हेंबर, २००५ रोजी किंवा त्यानंतर त्यांची शासकीय सेवेत नियुक्ती होताच त्यांना नवीन परिभाषित अंशदान निवृत्ती वेतन योजना लागू ठरेल. मात्र, सध्या अस्तित्वात असलेली निवृत्ती वेतन योजना, म्हणजे महाराष्ट्र नागरी सेवा (निवृत्ती वेतन) नियम - १९८२ व महाराष्ट्र नागरी सेवा (निवृत्ती वेतनाचे अंश राशीकरण) नियम-१९८४ आणि सध्या अस्तित्वात असलेली सर्वसाधारण भविष्य निर्वाह निधी योजना त्यांना लागू होणार नाही.
- ५.८.३ राज्य सेवांमधील पदांवर नियुक्त करण्यात आलेले वैद्यकशास्त्रातील आणि अभियांत्रिकी मधील स्नातक यांच्यावर भारतामध्ये कोठेही किंवा आवश्यक असल्यास परदेशात सशस्त्र दलामध्ये (चार वर्षांच्या किमान कालावधीसाठी) किंवा संरक्षणविषयक प्रयत्नांशी संबंधित कामावर सेवा बजावण्याचे दायित्व असते. सशस्त्र सेवांमध्ये काम करण्याचे दायित्वही सेवेच्या पहिल्या १० वर्षांपुरते मर्यादित असून ४० वर्षांपेक्षा अधिक वयाच्या पदवीधर अभियंत्यांना आणि ४५ वर्षांपेक्षा अधिक वयाच्या डॉक्टरांना ही तरतूद सर्वसाधारणपणे लागू होत नाही.
- ५.९ आयोगाचे अध्यक्ष, सदस्य किंवा अधिकारी यांच्यावर प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष दडपण आणण्याचा कोणताही प्रयत्न केल्यास अशा उमेदवाराला आयोगाच्या निवडीपासून अपात्र ठरविण्यात येईल.
- ५.१० उमेदवारीच्या संदर्भात उमेदवाराव्यतिरिक्त अन्य कोणत्याही व्यक्तीकडून आलेल्या कोणत्याही पत्रव्यवहाराची दखल घेतली जाणार नाही. अशी पत्रे परस्पर दपतरदाखल करण्यात येतील.
- ५.११ आपण आयोगाचे कर्मचारी आहोत, आयोगाशी संबंधित आहोत, त्यामुळे आयोगामार्फत घेतल्या जाणा-या परीक्षेत, मुलाखतीत आपल्या निवडीसाठी मदत करण्याची हमी / माहिती देणा-या व्यक्तींवर उमेदवाराने विश्वास ठेवू नये. आयोगामार्फत होणारी निवड नियमाप्रमाणे व गुणवत्तेच्या आधारे केली जाते. आपल्या निवडीबाबत कोणत्याही प्रकारची अभिषे / आश्रवासने यापासून अर्जदाराने दूर राहणे अगत्याचे व अर्जदारांच्या हिताचे आहे.

५.१२. Action against candidates found guilty of misconduct.

- 5.12.1 Candidates are warned that they should not furnish any particulars that are false or suppress any material information in filling up the application form. Candidates are also warned that they should in no case correct or alter or otherwise tamper with any entry in a document or its copy submitted by them nor should they submit a tampered / fabricated document. If

there is any inaccuracy or any discrepancy between two or more such documents or their copies, an explanation regarding this discrepancy should be submitted.

5.12.2 A candidate who is or has been declared by the Commission to be guilty of :-

- (1) Obtaining support of his / her candidature by any means or
- (2) Impersonating or
- (3) Procuring impersonation by any person, or
- (4) Submitting fabricated documents or documents which have been tampered with or
- (5) Making statements which are incorrect or false or suppressing material information, or
- (6) Resorting to any other irregular or improper means in connection with his/her candidature for the selection or
- (7) Using unfair means during the test, or
- (8) Writing irrelevant matter including obscene language or pornographic matter, in the scripts or
- (9) Misbehaving in any other manner in the examination hall or
- (10) Harassing or doing bodily harm to the staff employed by the Commission for the conduct of the test, or
- (11) Bringing Mobile Phones / Communication device in the Examination Hall or Interview Room or at the time of Physical Test.

(12) Attempting to commit or as the case may be, abetting the commission of all or any of the acts specified in the foregoing clauses, may in addition to rendering himself / herself liable to Criminal prosecution be liable :-

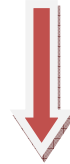
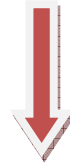
(One) To be disqualified by the Commission from selection for which he / she is a candidate and / or

(Two) To be debarred either permanently or for a specified period :- (1) By the Commission from any examination or selection held by them (2) by the State Government from any employment under them and

(Three) If he/she is already in service under Government, to disciplinary action under the appropriate rules.

- ५.१३ प्रस्तुत " उमेदवारांना सर्वसाधारण सूचना " मधील माहिती पदाचा तपशील देणा-या अधिसूचनेचा भाग असून, उमेदवारांनी त्यांची प्रत डाऊनलोड करून स्वतःकडे ठेवणे इष्ट राहिल.
- ५.१४ प्रस्तुत " उमेदवारांना सर्वसाधारण सूचना " मधील तरतुदी व जाहिरात / अधिसूचनेमधील तरतुदीबाबत विसंगती आढळून आल्यास जाहिरात / अधिसूचनेमधील तरतुदी अंतिम समजण्यात येतील.
- ५.१५ परीक्षेच्या वेळी परीक्षा-कक्षात किंवा परीक्षा-केंद्राच्या परिसरात, तसेच शारीरिक चाचणी व मुलाखतीच्या वेळी आयोगाच्या कार्यालयात किंवा परिसरात भ्रमण-ध्वनी (मोबाईल फोन), पेजर अथवा इतर संपर्काची साधने वापरण्यास मनाई आहे. सदर सूचनांचे उल्लंघन करणारा उमेदवार आयोगाच्या स्वेच्छाधिकारानुसार कारवाईस पात्र ठरेल.
- ५.१६ परीक्षेकरिता अथवा अभ्यासक्रमाच्या संदर्भात आयोगाकडून कोणत्याही प्रकारचे संदर्भपुस्तक पुरविण्यात येत नाही. त्यामुळे अशा स्वरूपाच्या कोणत्याही चौकशीची दखल घेण्यात येणार नाही व अशा चौकशीच्या संदर्भातील पत्रे कोणतीही कार्यवाही न करता परस्पर दप्तरदाखल करण्यात येतील.
- ५.१७ आयोगाकडे केलेल्या अर्जास अनुसरून आवश्यक माहिती वेळोवेळी कळविण्यात येईल. अथवा वेबसाईट / वृत्तपत्रांमधून प्रसिद्ध करण्यात येईल. परीक्षा योजनेतील तरतुदीनुसार ज्या परीक्षांचे गुण उमेदवारांना कळवावयाचे नाहीत, असे गुण, मुलाखतीचे स्वतःचे अथवा इतरांचे गुण, इतर उमेदवारांची माहिती, अर्जाच्या प्रती, कार्यवृत्त, निवडीसंदर्भातील संवेदनशील कागदपत्रे जसे उत्तरपत्रिका / उत्तरपुस्तिका, गुणपत्रके, शेर, टिप्पण्या, अभिप्राय, पत्रव्यवहाराच्या प्रती, तज्ञ / समिती सदस्यांची माहिती, प्रमाणपत्रांच्या प्रती, इत्यादी कोणत्याही कारणास्तव पुरविण्यात येणार नाहीत.
- ५.१८ प्रस्तुत " उमेदवारांना सर्वसाधारण सूचना " द्वारे उपलब्ध करून देण्यात आलेली माहिती आयोगामार्फत घेण्यात येणा-या सर्व स्पर्धा परीक्षांकरिता सामाईक आहे. तसेच, ज्या परीक्षेसाठी जाहिरात / अधिसूचना विज्ञापित करण्यात आली आहे, त्या पदासाठी लागू असलेली सर्व माहिती अर्जांमध्ये उपलब्ध करून देणे आवश्यक आहे.
- ५.१९ आयोगास सादर करण्यात आलेली सर्व कागदपत्रे / अभिलेख ही आयोगाच्या अभिलेखाचा भाग होतील व ती गोपनीय मानली जातील.

*****

परिशिष्ट - एक

वय, राष्ट्रियत्व व अधिवास प्रमाणपत्र

CERIFICATE OF AGE, NATIONALITY AND DOMICILE

(महाराष्ट्र राज्यातील प्राधिका-यांनी दिलेले) (Issued by Authorities in the State of Maharashtra)

खाली नमूद केलेले प्रमाण सादर केल्यानंतर या द्वारा प्रमाणित करण्यात येत आहे की :-

On Submission of the proof noted below, it is hereby certified that, -

श्री./श्रीमती/कुमारी.....

(ठळक अक्षरात लिहावे, आडनाव असल्यास ते अधोरेखित करावे)

Shri/Shrimati/Kumari .....

(in block capitals, underline the surname, if any)

यांचा जन्म दिनांक ..... माहे ..... सन एकोणीसशे ..... रोजी भारताच्या किंवा ..... च्या राज्यक्षेत्रातील ..... राज्य ..... येथे झाला.

Was born on the ..... day of ..... in the year one thousand nine hundred and ..... at ..... in the State of ..... within the territory of India or of .....

ते /त्या भारताचे /च्या नागरिक आहेत.

that he/she is a CITIZEN OF INDIA.

ते/त्या महाराष्ट्र राज्याचे/राज्याच्या अधिवासी आहेत. (आवश्यक असल्यास, कारणाचा निर्देश करावा.)

that he/she is domiciled in the State of Maharashtra (add, if necessary) by reasons of.

सादर केलेल्या प्रमाणपत्रांचा तपशील

PARTICULARS OF PROOFS SUBMITTED

(अ) प्रश्नावलीच्या विहित नमुन्यावर अर्जदाराने दिलेली उत्तरे.

(A) Answers given by the Applicant on the prescribed Form of the Questionnaire.

(ब) ..... यांनी दिलेले जन्म, बाप्तिस्मा, मॅट्रिक किंवा शाळा सोडल्याचे किंवा तत्सम प्रमाणपत्र.

(B) Birth/Baptisce/Matriculation or School Leaving or a like Certificate issued by .....

(क) पुढील व्यक्तींची शपथपत्रे किंवा प्रतिज्ञापत्रे :-

(C) Affidavit or Declarations of :-

(ड) इतर प्रमाणपत्रे :-

(D) Other Proofs —

ठिकाण ..... दिनांक ..... माहे ..... सन २० .....

Dated at ..... this ..... day of ..... २०...

मुख्य महानगर दंडाधिकारी

----- यांजकडून प्राधिकृत दंडाधिकारी.

जिल्हा दंडाधिकारी

Chief Metropolitan Magistrate

Magistrate authorised by _____

District Magistrate.

परिशिष्ट - दोन

FORM OF CASTE CERTIFICATE FOR S.C. & S.T.

To be retained in both the cases i.e. while issuing the Caste Certificate to this State as Applicable to the Migrants only.

This is to certify that Shri/Shrimati/Kumari * .....
Son/daughter* of .....
of Village/town* .....
in District/Division* .....
of the State/Union Territory* .....
belongs to the .....
Caste/Tribe* which is recognised as a Scheduled Caste/Scheduled Tribe* under:

The Constitution (Scheduled Castes) Order, 1950.

The Constitution (Scheduled Tribes) Order, 1950.

The Constitution (Scheduled Castes)(Union Territories) Order, 1951.

The Constitution (Scheduled Tribes)(Union Territories) Order, 1951.

(As amended by the Scheduled Castes and Scheduled Tribes Lists (Modification) Order, 1956, the State of Himachal Pradesh Act, 1976, the North Eastern Areas (Reorganisation) Act, 1971 and the Scheduled Castes and Scheduled Tribes Orders (Amendment) Act, 1976.

The Constitution (Jammu & Kashmir) Scheduled Castes Order, 1956.

The Constitution (Andaman and Nicobar Island) Scheduled Tribes Order, 1959 as amended by the Scheduled Castes and scheduled Tribes Orders (Amendment) Act, 1976.

The Constitution (Dadra and Nagar Haveli) Scheduled Castes Order, 1962.

The Constitution (Dadra and Nagar Haveli) Scheduled Tribes Order, 1962.

The Constitution (Pondicherry) Scheduled Castes Order, 1964.

The Constitution (Scheduled Tribes)(Uttar Pradesh) Order, 1967.

The Constitution (Goa, Daman & Diu) Scheduled Castes Order, 1968.

The Constitution (Goa, Daman & Diu) Scheduled Tribes Order, 1968.

The Constitution (Nagaland) Scheduled Tribes Order, 1970.

The Constitution (Sikkim) Scheduled Castes Order, 1978.

The Constitution (Sikkim) Scheduled Tribes Order, 1978.

2. Applicable in the case of Scheduled Castes/Tribes persons who have migrated from one State/Union Territory Administration.

This certificate is issued on the basis of the Scheduled Caste/Scheduled Tribes certificate of -
Shri/Shrimati* .....
Father/Mother of Shri/Shrimati/Kumari* .....
of Village/Town* .....
in District/Division* .....
of the State/Union Territory* .....
who belongs to the .....
caste/Tribe* which is recognised as a Scheduled Caste/Scheduled Tribe in the State/ Union
Territory* ..... issued by the .....
(name of prescribed authority) vide their No. ....
dated.....

3 Shri/Shrimati/Kumari ..... and of * his/her family ordinarily resides(s) in
Village/town* ..... of .....
District/Division* of the State/Union Territory* of .....

Signature .....

Designation .....

(with Seal of Office)

Place: .....State/Union Territory

Date: .....

परिशिष्ट - तीन

Form of Certificate to be produced by Scheduled Caste converts to
Buddhism persons belonging to the State of Maharashtra.

FORM OF CASTE CERTIFICATE

This is to certify that Shri/Shrimati/Kumari* .....
Son/Daughter* of..... of Village/town*
..... in District/Division* ..... of the State/ Union
Territory..... belonged before conversion to the Buddhism to the
Scheduled Caste community at Serial Number ..... which is recognised as of Scheduled
Caste in relation to the State of Maharashtra under the Constitution (Scheduled Caste) Order,
1950 as amended by the Scheduled Castes and Scheduled Tribes lists (Modification)
Order , 1956,the Bombay Reorganisation Act, 1960, the Scheduled Castes and Scheduled
Tribes Order (Amendment) Act, 1976, belongs to the Scheduled Castes converted to Buddhist
Faith which is declared as Scheduled Caste under -
The Constitution (Scheduled Castes) Order (Amendment) Act, 1990
2. Shri/Shrimati/Kumari* .....
and/or his/her* family ordinarily reside(s) in village/town
.....of
District/Division of the State of Maharashtra.

Signature .....
Designation .....
(with Seal of office)

Place : .....

Date : .....

* Please delete the words which are not applicable.

Note :- The term "Ordinarily reside(s)" used here will have the same meaning as in
Section 20 of the Representation of the Peoples Act, 1950.

परिशिष्ट - चार

(शासन निर्णय, सामाजिक न्याय, सांस्कृतिक कार्य व विशेष सहाय्य विभाग क्रमांक सीबीसी - १०/२००६/
प्र.क्र. १५/मावक-५, दि. ३० जून, २००६ सोबतचे परिशिष्ट - क)

Form of Certificate to be produced by Other Backward Classes, Vimukta Jati (A), Nomadic Tribes (B, C, D) and Special Backward Category and its synonyms belonging to the State of Maharashtra along with Non Creamy Layer Status.

PART - A

Documents Verified

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)

This is to certify that Shri/ Shrimati/ Kumari.....
son / daughter of .....of village ..... Taluka .....,
District.....of the State of Maharashtra belongs to the .....Caste / Community /
Tribe which is recognised as a Other Backward Classes, Vimukta Jati (A) / Nomadic Tribes (B, C, D) / Special
Backward Category under the Government Resolution No.....dated.....as amended from time to
time.

2. Shri/ Shrimati/ Kumari.* ..... and / or his / her family ordinarily resides (s)
in village ....., Taluka....., District.....of the State of Maharashtra.

3. This is to certify that he/ she does not belong to the persons/ sections (Creamy Layer) mentioned in
the Government of Maharashtra Gazette, Part-IV-B, dated 29th January 2004, Maharashtra State Public
Service (Reservation for S. C./ S.T./D.T. (V.J.), N.T.,S.B.C. & O.B.C. Act, 2001 and instruction and guidelines
laid down in the Government Resolution, Social Justice, Culture Affairs and Sports and Special Assistance
Department No.-CBC - 1094/CR-86/BCW-V, dated 16th June 1994 and Government Resolution No.-CBC -
10/2001/CR-111/BCW-V, dated 29th May 2003 as ammended from time to time.

4. This is Certificate is valid for the period upto 31/3/..... from the date of issue.

Signature : .....

Sr. No.....

Designation : .....

(with Seal of Office)

Place : .....

Dated : .....

N.B. :-

PART - B

5.This Certificate is further extended for the period upto 31/03.....from the date of issue.

Sr. No.....
Place : .....
Dated : .....
Signature : .....
Designation : .....
(with Seal of Office)

6.This Certificate is further extended for the period upto 31/03.....from the date of issue.

Sr. No.....
Place : .....
Dated : .....
Signature : .....
Designation : .....
(with Seal of Office)

7.This Certificate is further extended for the period upto 31/03.....from the date of issue.

Sr. No.....
Place : .....
Dated : .....
Signature : .....
Designation : .....
(with Seal of Office)

8.This Certificate is further extended for the period upto 31/03.....from the date of issue.

Sr. No.....
Place : .....
Dated : .....
Signature : .....
Designation : .....
(with Seal of Office)

परिशिष्ट - पाच

[शासन निर्णय महिला व बालविकास विभाग क्रमांक ८२/२००९/मसेआ-२००० / प्र.क्र.४९५/का-२,दिनांक २५ मे,२००९ चे
परिशिष्ट -३]

खुल्या प्रवर्गातील महिलांकरिता शासकीय, निमशासकीय व शासन अनुदानित संस्थांमध्ये टेवण्यात आलेल्या

३० टक्के आरक्षणाच्या सवलतीकरिता उन्नत व्यक्ती / गट (क्रिमी लेअर)

यामध्ये मोडत नसल्याबाबतच्या प्रमाणपत्राचा नमुना

प्रमाणपत्र

प्रमाणित करण्यात येते की, शासन निर्णय महिला व बालविकास विभाग क्रमांक ८२/२००९/मसेआ-२००० / प्र.क्र.४९५/का-२,दिनांक २५ मे,२००९ अन्वये विहित केलेल्या खुल्या प्रवर्गातील महिलांकरिताच्या उन्नत व्यक्ती / गट (क्रिमी लेअर) प्रवर्गामध्ये कुमारी / श्रीमती ..... यांच्या कुटुंबियांचे लगतच्या मागील ३ वर्षांचे सर्व मार्गांनी मिळून एकूण उत्पन्न प्रत्येक वर्षी रुपये ४ लाखांच्या आत असल्याने त्या खुल्या प्रवर्गातील उन्नत व्यक्ती / गट (क्रिमी लेअर) मध्ये मोडत नाहीत.

सही :

(सक्षम अधिकारी) *

दिनांक :

शिवका :

* सक्षम अधिकारी (तहसिलदार / नायब तहसिलदार)

परिशिष्ट - सहा

[Certificate to be furnished by the Employer on letter head]

Certificate of Experience

(Only for Assistant Motor Vehicle Inspector Examination)

It is certified that †Shri/Smt./Kum _____ was working in this Organisation/Institution holding _____ (Name of post) Technical/Non-technical post is having full time experience of repairs and maintenance of the Light Motor Vehicle, Heavy Goods Transport Vehicle and Heavy Passenger Transport Vehicle.

2.His/her total experience in our Organisation/Institution is as follows :

Sr. No.	Period From - to	Post Held	Nature of Appointment #	Pay Scale	Last Pay Drawn
(1)					
(2)					
(3)					
(4)					
(5)					

State whether Daily Wages/Work charged/Contract basis/Honorarium/Hour basis/Periodical/ Part time/on stipend/Visiting/contributory/Without pay/Incharge/Additional charge/Ad-hoc/ Regular/ Temporary/ Permanent/ Apprentice/ Internship.

3. Certified that the service particulars of †Shri/Smt/Kum. _____ Designation _____ given in application are correct and he/she possess educational qualification and experience mentioned in the advertisement.

4.It is also certified that there is no disciplinary/vigilance or any other case is pending or contemplated against †Shri/Smt/Kum. _____ and his/her integrity is beyond doubt.

5. No major/minor penalties have been imposed on him/her during his service ./ Details of penalties imposed during his service are as given in attached statement.†

6. The nature of duties performed by him/her during the period for which he holds the post(s) is detailed in the attached sheet.

7.Certified that in the event of selection of † Shri/Smt/Kum. _____ he/she will be relieved of his duties in this office.

8. Certified that our Garage / Workshop has been registered with Directorate of Industries as a Small Scale Industry or Registered as Small Scale Industry under the ..... Act. vide registration Number ..... dt.....†

9. † Certified that no break(s) is / are given in his / her service or the exact dates of break(s) in his / her service is / are from ..... to ....., ... to ....., ... to .....

10.Certified that annual turnover of our Garage / Workshop is Rs.....†

Place :

Date :

Signature :

Designation :

Full Office Address :

Office Seal :

- Encl. : 1) Nature of duties.
2) Details of penalties (if applicable).
3) Copy of Registration Certificate
4) Copy of PAN Card

Contact No.STD Code:-
Telephone No.:-

† Strike out which is not applicable

DISABILITY CERTIFICATE

Certificate No. _____

Date _____

This is to Certify that * Shri/Smt./Kum. _____

* Son/Wife/Daughter of Shri _____ R/o _____ Tal./Area _____,
Dist./City _____ Age _____ Sex _____ Identification Mark(s) _____ is
suffering from permanent disability of following category :-

A - Locomotor or cerebral palsy :

- (1) BL - Both legs affected but not arms.
- (2) BA - Both arms affected..... (a) Impaired reach
(b) Weakness of grip.
- (3) BLA - Both legs and both arms affected.
- (4) OL - One leg affected (right or left)..... (a) Impaired reach
(b) Weakness of grip.
(c) Ataxic
- (5) OA - One arm affected ..... (a) Impaired reach
(b) Weakness of grip.
(c) Ataxic
- (6) BH - Stiff back and hips (Cannot sit or stoop)
- (7) MW - Muscular weakness and limited physical endurance.

B - Blindness or Low Vision :

- (1) B - Blind
- (2) PB - Partially Blind
- (3) PS - Partially Sighted

C - Hearing Impairment :

- (1) D - Deaf
- (2) PD - Partially Deaf

(Delete the category whichever is not applicable)

2. This condition is progressive / non-progressive / likely to improve / not likely to improve. The assessment of this case is not recommended / is recommended after a period of _____ years and _____ months*.

3. Percentage of disability in his / her case is _____ %

4. * Shri / Shrimati / Kumari _____ meets the following physical requirements for discharge of his / her duties :

4.1 F - Can perform work by manipulating with fingers -	Yes / No.
4.2 PP - Can perform work by pulling and pushing -	Yes / No.
4.3 L - Can perform work by lifting -	Yes / No.
4.4 KC - Can perform work by kneeling and creuching	Yes / No.
4.5 B - Can perform work by bending -	Yes / No.
4.6 S - Can perform work by sitting	Yes / No.
4.7 ST - Can perform work by standing	Yes / No.
4.8 W - Can perform work by walking	Yes / No.
4.9 SE - Can perform work by seeing	Yes / No.
4.10 H - Can perform work by hearing / speaking	Yes / No.
4.11 RW - Can perform work by reading and writing	Yes / No.

_____
Signature of Candidate

(Dr. _____)
Member
Medical Board

(Dr. _____)
Member
Medical Board

(Dr. _____)
Chair Person
Medical Board

Place : _____
Counter signed by the
Medical Superintendent / CMO / Head of Hospital

Dated : _____
Office Stamp/seal:-

Office Address :-

Note :

1. The definition of Physically Challenged will be in accordance with Section 2 of "The Persons with Disabilities (Equal Opportunities, Protection of Rights and Full Participation) Act, 1995 of Govt. of India amended from time to time.
2. The Certificate of disability obtained from the Medical Board constituted for this purpose consisting of specialists authorised by the Govt. of Maharashtra from a District General Hospital of respective District where the candidate ordinarily resides will only be accepted.

* Strike Out which is not applicable.

परिशिष्ट - आठ

CERTIFICATE TO BE PRODUCED BY SERVING/RETIRED/RELEASED ARMED FORCES PERSONNEL FOR AVAILING THE AGE CONCESSION FOR POSTS FILLED BY RECRUITMENT BY MAHARASHTRA PUBLIC SERVICE COMMISSION.

A. Form of Certificate applicable for released/retired Personnel.

It is certified that No. _____ Rank _____ Name _____ whose date of birth is _____ has rendered services from _____ to _____ in Army/Navy/Air Force. He has not been released.

- i. by way of dismissal, or
- ii. by way of discharge on account of misconduct or inefficiency, or
- iii. on his own request or
- iv. he has not been transferred to the reserve pending such release.

2. He is covered under the definition of Ex-servicemen (Re-employment in Central Civil Services and Posts) Rules, 1979, as amended from time to time.

Signature :

Name :

Station :

Designation of Competent Authority.

Date:

Seal:

B. Form of Certificate - applicable for serving Personnel.

It is certified that No. _____ Rank _____ Name _____ is serving in Army/Navy/Air Force from _____.

2. He is due for release/retirement on completion of his specific period of assignment on _____

3. No disciplinary case is pending against him.

Signature :

Name :

Station :

Designation of the Competent Authority.

Date :

Seal :

C. Applicable for serving ECOs/ SSCOs who have already completed their initial assignment and are on extended Assignment.

It is certified that No. _____ Rank _____ Name _____
whose date of birth is _____ is serving in Army/Navy Air Force from _____

2. He has already completed his initial assignment of five years on _____ and is on extended assignment till _____

3. There is no objection to his applying for Civil employment and he will be released on three months' notice on selection from the date of receipt of offer of appointment.

Signature :

Name :

Station :

Designation of the Competent Authority.

Date :

Seal :

Authorities to issue certificate in respect of Commissioned Officers of the three Services :

Army – Military Secretary's Branch, Army Head Quarters, New Delhi.

Navy – Directorate of Personnel, Naval Head Quarters, New Delhi.

Air Force – Directorate of Personnel, (Officers) Air Head Quarters, New Delhi. Authorities to issue certificate in respect of JCOs/ORs and equivalent of the Navy and Air Force.

Army – By various Regimental Record Officers.

Navy – B.A.B.S., Mumbai.

Air Force – Air Force Records (NERW) New Delhi.

परिशिष्ट - नऊ

(Specimen forms for representing India in an International Competition
in one of the recognised Games / Sports)

NATIONAL FEDERATION / NATIONAL ASSOCIATION OF.....
Certificate to a meritorious sportsmen for employment to Group - Service
under the State of Maharashtra

Certified that Shri / Smt. / Kumari .....
Son / Wife / Daughter of Shri ..... resident of
..... represented the country

(Complete address)

in the game / event of ..... Competition / Tournament
held at ..... from ..... to
.....

The Certificate is being given on the basis of record available in the office of National
Federation / National Association of .....

Place .....

Signature .....

Date .....

Name

.....

Designation .....

Name of the Federation / National Association

.....

Address .....

.....

Seal .....

Note : This Certificate will be valid only when signed personally by the Secretary, National
Federation / National Association.

Attested by

The Authority of the Director
of Sports & Youth Services

परिशिष्ट - दहा

(For representing a State in India in a National Competition
in one of the recognised Games / Sports)

STATE ASSOCIATION OF ..... IN THE
GAME OF .....

Certificate to meritorious sportsmen for employment to Group - Service
under the State of Maharashtra.

Certified that Shri / Smt. / Kumari .....
Son / Wife / Daughter of Shri ..... resident
of ..... represented the State of
(Complete address)

..... in the game / event of .....in the
National Competition / Tournament held at ..... from
..... to .....

The position obtained by the individual / team in the above said Competition / Tournament
was .....

The Certificate is being given on the basis of record available in the office of State Association
of .....

Place .....

Date .....

Signature .....

Name .....

Designation .....

Name of the State Association

.....

Address .....

Seal .....

Note : This Certificate will be valid only when signed personally by the Secretary of the State
Association.

Attested by
The Authority of the Director
of Sports & Youth Services

परिशिष्ट - अकरा

(For representing a State School Team in the National Games for School
in one of the recognised Games / Sports)

Directorate of Sports & Youth Services of the State of Maharashtra

Certificate to meritorious sportsmen for employment to Group - Service
under the State of Maharashtra

Certified that Shri / Smt. / Kumari .....
Son / Wife / Daughter of Shri ..... resident
(Complete address)
of ..... student of .....
represented the ..... State School Team in the game / event of
..... in the National Games for Schools held at
..... from ..... to
.....

The position obtained by the individual / team in the above said Competition / Tournament was
.....

The Certificate is being given on the basis of record available in the office of Directorate of
Sports & Youth Services of Maharashtra.

Place .....
Date .....

Signature .....
Name .....
Designation .....
Name of the Federation / National Association
.....
Address .....

Seal .....

Note : This Certificate will be valid only when signed personally by the Director of Additional / Joint
or Deputy Director in overall charge of Sports / Games / for Schools in the Directorate of
Sports & Youth Services of the State.

Attested by
The Authority of the Director
of Sports & Youth Services

परिशिष्ट - बारा

(For representing a State School Team in the School National Games / Tournament / Competition organised by the School Games Federation of India.

Directorate of Sports & Youth Services of the State of Maharashtra

Certificate to meritorious sportsmen for employment to Group - C / D Service
under the State of Maharashtra .

Certified that Shri / Smt. / Kumari .....
Son / Wife / Daughter of Shri .....
resident of (Complete address) ..... a
student of(Name of School) .....
represented the State School Team in the game / event of .....in
the National Games for Schools held at .....
from ..... to .....

The position obtained by the individual / team in the above said Competition / Tournament was
.....

The Certificate is being given on the basis of record available in the office of Directorate of
Sports & Youth Services of Maharashtra.

Place .....

Date .....

Signature .....

Name .....

Designation .....

Name of the Federation / National Accociation

.....

Address .....

Seal .....

Note : This Certificate will be valid only when signed personally by the Director of Additional / Joint
or Deputy Director in overall charge of Sports / Games / for Schools in the Directorate of
Sports & Youth Services of the State.

Attested by

The Authority of the Director
of Sports & Youth Services

परिशिष्ट - तेरा

(For the awardees in NCC performances
conducted by the Ministry of Education & Social Welfare)

Government of India / Ministry of Education & Social Welfare

Certificate to meritorious NCC men for employment to a Group - Service
under the State of Maharashtra.

Certified that Shri / Smt. / Kumari .....
Son / Wife / Daughter of Shri ..... resident of
.....student of .....

(Complete address)

represented the school game / event of .....in the National
Competition held at ..... from ..... to
.....

The Certificate is being given on the basis of record available in the Ministry of Education &
Social Welfare

Place ..... Signature .....
Date ..... Name .....
Designation .....
Name of the Federation / National Association
.....
Address .....
Seal .....

Note : This Certificate will be valid only when signed personally by the Secretary or other officer in
overall charge of NCC in the Ministry of Education & Social Welfare

Attested by
The Authority of the Director
of Sports & Youth Services

परिशिष्ट- चौदा

महाराष्ट्र नागरी सेवा (लहान कुटुंबाचे प्रतिज्ञापन) नियम, २००५ नुसार
अर्जासोबत जोडावयाच्या लहान कुटुंबाच्या प्रतिज्ञापनाचा नमुना

प्रतिज्ञापन

नमुना - अ

(नियम ४ पहा)

मी श्री./ श्रीमती / कुमारी .....

श्री. .... यांचा / यांची मुलगा / मुलगी / पत्नी,

वय ..... वर्षे, राहणार .....
याद्वारे पुढीलप्रमाणे असे जाहीर करतो / करते की,

(१) मी ..... या पदासाठी माझा अर्ज दाखल केलेला आहे.

(२) आज रोजी मला .....(संख्या) इतकी हयात मुले आहेत. त्यापैकी दिनांक २८ मार्च, २००५ नंतर जन्माला आलेल्या मुलांची संख्या ..... आहे. (असल्यास, जन्मदिनांक नमूद करावा.)

(३) हयात असलेल्या मुलांची संख्या दोनपेक्षा अधिक असेल तर दिनांक २८ मार्च, २००६ व तदनंतर जन्माला आलेल्या मुलामुळे या पदासाठी मी अनर्ह ठरविण्यास पात्र होईन याची मला जाणीव आहे.

ठिकाण :

दिनांक :

(उमेदवाराची सही)

परिशिष्ट - पंधरा

**Certificate for Experience and Knowledge of Marathi
[For civil Judge (Junior Division) and Judicial Magistrate First class only]**

Certified that †Shri. / Smt. / Kum. _____ is practicing in this court as a Advocate / Attorney/ Law practitioner/ Public prosecutor since _____ till date. His total experience till today is _____ years and months.†(For Practitioner Only)

2. Certified that †Shri. / Smt. / Kum. _____ is working in the _____ Office / Department as _____ and have three years experience after obtaining L.L.B. Degree(For Staff Members etc. only)

3. Certified that † Shri. / Smt. / Kum. _____ have sufficient knowledge of Marathi so as to enable him to speak, read and write in Marathi and to translate with facility from Marathi into English and viceversa fluently. (For Practitioner, Fresh Law graduates and staff)

† **Strike Out which is not applicable**

Place :

Signature :

Date :

Designation :

Office Seal :

Full office address :

_____
_____
_____

Contact No. STD Code No.

Telephone No.....

Note - This Certificate must be certified by the following authorities :-

- (1) In case of an Advocate, by the Principal District Judge of District where he practices.
- (2) In case fresh Law graduates, by the Principal or Head of the College or University, Department where the candidate was enrolled for L.L.B. or L.L.M. degree.
- (3) In case of Members of Staff, by the Head of the Office under whom such candidate is working.

परिशिष्ट - सोळा

(शासन परिपत्रक, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक : एसआरव्ही-२०१०/प्र.क्र.१/१०/१२, दिनांक २१ जून, २०१०)

विभागीय संवर्गासाठी बंधपत्र

मी, श्री./श्रीमती/कुमारी ..... याद्वारे
असे लिहून देतो/देते की, माझी महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगामार्फत /*
.....यांच्यामार्फत.....

..... पदासाठी सरळसेवेने निवड झाली आहे. सदर पदास महाराष्ट्र शासकीय गट-अ व
गट-ब (राजपत्रित व अराजपत्रित) पदावर सरळसेवेने नियुक्तीसाठी विभागीय संवर्ग संरचना व विभागीय संवर्ग
वाटप याबाबत नियमावली, २०१० लागू असून माझी ..... पदावर नियुक्ती
झाल्यावर या नियमावलीतील तरतुदी मला लागू होणार आहेत.

सदर नियमावलीतील तरतुदींच्या अनुषंगाने मी ..... पदावर
नियुक्तीनंतर माझा पहिला पसंतीक्रम # ..... या विभागीय
संवर्गासाठी देत आहे.

ठिकाण :

दिनांक :

(सही)

(नाव)

* महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाच्या कक्षेत नसलेल्या पदांवर निवड करण्यासाठी जी निवडसमिती किंवा निवडमंडळ
गठीत केले असेल ते नमूद करावे.

(१) नागपूर (२) अमरावती (३) औरंगाबाद (४) कोकण (५) नाशिक व (६) पुणे यापैकी कोणताही एक
विभागीय संवर्ग नमूद करावा.